

1927

1927

Sp
6929

Üksiku nr. hind 15 mk.

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

Nr. 1. II aastakäik

TEATAJA

3. jaanuaril 1927

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimishind:		Toimetus:	Kuulutuste hinnad:
Aastas	Emk. 250.—	Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45	1/1 lhk. . Emk. 4000.—
Poolaastas	" 150.—	Kõnetraat 17-77, toimetaja kodus 1-35	1/2 " . " 2200.—
Välismaale	" 500.—	Toimetaja kõnetunnid: igal esmaspäeval,	1/4 " . " 1200.—
Poolaastas	" 300.—	kesknädalal ja reedel kella 2—3 p. l.	Kaanekülgedel—kokkuleppel

Aasta vahetusel.

Aasta lõpul teeb iga äriees kokkuvõtte möödunud tegevusaasta saavutusile. Mõndagi valdab seejuures nukkuse tunne, kuna ta peab enesele tunnistama, et on läinud tuulde kogu ta töö ja vaev.

Kaupmees ei pea toimima üksnes vaheltkasuta kaubajaotajana, ta juhtigu oma ettevõtet pigemini kasusaamise ja kapitali kogumise mõttes. Ei pea olema eeskujuks ettevõtted, mida juhatakse teistel põhimõtetel, sest — üürrike on nende eluiga. Peab maad võtma arusaamine kokkuhoiu tähtsusest, kuna pennide ja markade kogumine on iga ettevõtja kindlaim põhi-alus. Aeg on raha, seepärast ei tohi äriees seda raisata tühja askeldamise peale. Äriline täpsus, äriline ettevaatus, edasi — turu-nõuete tundmine ja neile kohanemine, on kaubandusele ja tööstusele põhipaneva tähtsusega. Kes tahab teenida raha, peab seisma ostja ning tarvitaja teenistuses. Kes tahab koguda kapitali, peab enne omale koguma ärisõpru. Lahkus ja vastutulelikkus on äriees ülim voores.

Maailma kaart on muutunud. Ilmasõda pani inimkonnas liikuma uued aated ja lõi uued vahekorrad rahvaste vahel, tuues ka kaubanduslikesse suhetesse kaugeulatusega muutusi. Meie suurtööstus peab nüüd kohanema Lääne turu tsiviliseeritud nõuetele, et vabaneda ja olla rippumatu kultuuriliselt mahajäänud rahvaste tujukast meeolust. Need vaid, kes end ümber korraldavad ajanõuete kohaselt, on tugevad ja jäävad püsima.

Tollid kaitsku kodumaa tööstust, sest rahvariigis koguneb rahvuslik vara vaid siis, kui rahvas tööd leiab kodumaa pinnal ja mitte ei ole määratud väljarändamisele.

Kaubanduslikud suhted Venega olgu heatahtlikud, kuid mitte siduvad. Meie ei või kõita oma majanduslikku saatust riigiga, kes omale ideaaliks võtnud kapitalismi vastu võitlemise. Sotsialismil pole ühist äritegemisega, kuna ta eitab ettevõtjale vaheltkasu saamist ja kapitali kogumist.

Seisame jälle uue aasta lävel. Kaubandus ja tööstus avab omad äri- raamatud pealkirjaga 1927. Kaubandus-tööstuskoja esimehena soovin kogu meie kaupmees- ja töösturkonnale, et meie äri-bilantsid eeloleval aastal näitaksid rohkem puhastkasu ja et meie maksuametid ja seadusandja hoolimatult ei võtaks äri-ringkondade vaeva ja muredega kogutud töövilja, sest Eesti kui kapitalistliku riigi püsivus tugeneb peamiselt äri- ja tööstusettevõtete jõukusel.

J. Puhk,

Kaubandus-tööstuskoja esimees.

Missugust välisinformatsiooni vajab meie tööstur ja kaupmees.

Mida suurem on tööstuse ja põllumajanduse tootmis- ja ekspordis, mida elavam meie kaubandus, seda elujõulisem rahvamajandus ja seda rutem ka-
vab rahva varandus ning paraneb tema elujäre.
Kuid see on mõeldav ainult siis, kui kodumaa
produktioonile leiduvad vastavad müügi- ja ekspordi-
võimalused ja turud.

Siseturgu varustab valmistaja omaenese
initsiatiivil selle ulatuse piires. Siseturg on
produktidele kergemini kättesaadav, sest tema
nõudmistega ja tingimustega ei ole raske tutvun-
eda. Teisem on lugu välisostudega. Ei suuda
siseturg tervet valmistust vastu võtta, tuleb
valmistajal oma toodete jaoks välismaal müügi-
võimalusi otsida. Valmistaja omal jõul ei suuda
aga kõigi nende mitmekesiste turutingimuste ja
müügi- ja ekspordivõimalustega tutvuneda, mis välismaal
maksmas, vaid vajab selleks riiklikku abi infor-
matsiooni näol.

Riigivõim, olles huvitatud kodumaa toot-
mis- ja põllumajandusproduktide müügist välismaale,
peab sisemaa eramajandusele informatsiooni mu-
retsemises tulema vastu, asutades välisriikides
institutsioone konsulaatide, konsulite, saatkond-
ade, kaubandusliste esitajate jne. näol, kelle üles-
anne on kodumaa majandustegelasi informeerida
kõigis tarvilistes majanduslikes küsimustes välis-
maa kohta.

Vanemates, tugeva tööstusega ja põllumajan-
dusega riikides ei piirdu valmistajad üksi amet-
liku informatsiooniga müügi- ja ekspordivõimaluste kohta
välismaal, vaid nad peavad üldesitusi, kes ainult
nende teenistuses seisavad ja ainult neid varus-
tavad kõige tarvilisema ja otstarbekohasema
informatsiooniga. Niisuguseil juhtumustel piir-
dub konsuli informatsioon riigi ja rahva üld-
majanduslike avalduste käsitlemisega. Edasi on
vanemates tugeva tööstusega riikides loodud era-
majanduslikud esitused, n. n. välis-kaubandus-
kojad, eraettevõtted, kus teatava maa kaupmees-
kond ja töösturid endid välismaal organiseerinud
väliskaubanduse edendamiseks selle maaga. Selle
organisatsiooni liikmeks võetakse harilikult ka
neid välismaa (kohapealseid) kaupmehi vastu,
kes huvi tunnevad selle välisriigi kaubanduse
vastu, kelle poolt väliskaubanduskoda ellu kutsu-
tud. Enamalt jaolt on selle väliskaubanduskoja
presidendiks sealne konsul või diplomaatlik esi-
taja.

Kuna meie tööstus ja kaubandus võrdlemisi
noor, ei suuda tema oma kulul vastavaid esitusi

välismaal pidada, vaid siin peab riigivõim abiks
olema. Kuid seda keerulisemalt ja raskemalt
langeb informatsiooni andmise ülesanne meie
konsulaarsetustele peale, kui pealegi arvesse võtta,
e. kokkuhoiu mõttes konsulaarsetustes töötajate
arv võrdlemisi väike ja poliitiline ja administra-
tiivtöö omakorda küllalt aega nõuab. Et aga
tagajärjekalt tegutseda, peab konsulil, kau-
banduslikul esitajal, selge ülevaade olema kodu-
maa majanduselu, tema võimaluste, saavutuste
ja konjunktuuride kohta; teisest küljest peab
temal olema vastav ülevaade esituri riigi majan-
dus- ja kaubanduselu kohta, sest tema ülesandeks
langevad ka need kohustused, mis teistes vane-
mates riikides osaliselt on pandud eramajanduse
organisatsioonide peale, s. o. leida turgu üksiku-
tele artiklitele ja tarviduse korral kaasa aidata
nende turule mahutamiseks.

Arvestades nende ülesannetega, mis konsulil
majanduslikul alal tuleb teostada, peab tema ole-
ma varustatud laialiste kaubandusliste teadmiste-
ga ja vilumusega. Tema peab suutma varustada
kodumaa majandus- ja kaubanduselu tarviliste ja
otstarbekohaste andmetega, mis võiksid
teinekord isegi initsiatiivi anda ja tõukeks olla
kodumaa majanduselu uute produktide valmis-
tamiseks, samuti otsides oma algatusel, ilma eri-
liste järelepärimisteta, välismaal soodsaid müügi-
võimalusi, mis tekivad sageli mingisuguse soodsa
konjunktuuri tagajärjel jne.

Olles välismaal peamiselt kodumaa majan-
dushuvides, informeerib konsul kodumaa tööstust
ja kaubandust nendest võimalustest, mis pakub
välismaa majanduslikul alal.

Kodumaa kaupmees ja tööstur vajab tähen-
datud informatsiooni selleks, et ülevaadet saada
nende võimaluste kohta, mis avaksid tema
poolt valmistatavale produktile pääsu välis-
turule. Tema tahab teada, kas tema poolt paku-
tav produkt nii vormi, kvantumi, kui ka kvali-
teedi, maitse jne. suhtes vastab välisostudele
valitsevatele nõudmistele. Ta on huvitatud välis-
turul maksvatest müügi-, veo- ja maksutingi-
mustest. Edasi on tal soov teada, missuguste
soodustustega või takistustega selle produkti
sisseveol välismaale tema peab arvestama? Mis-
sugused on sealseid kaubanduslikud kombed? Mis-
suguse võistlusega tuleb arvestada ja lõpuks,
millised on väljavaated tulevikus selle produkti
alaliseks sisseveoks.

Need on rida küsimusi, mis tegelik tööstur

ja kaupmees esimeses jones meie kaubanduslike välisesitusele ette paneb. Need küsimused huvitavad teda kõige pealt ja nende küsimuste peale soovib tema kindlat ja selget vastust.

Nende küsimuste lahendamisele vastavalt peab ka meie välisriiklik kaubanduslik informatsioon kujunema.

Arvestades meie välisesituste võrdlemisi väikese koosseisuga ja rohke tööga, mis neil peale majandusliku informatsiooni andmise veel administratiivalal tehakse, on, oleks loomulik, et nad esimeses järjekorras pühendaksid end majandusliku informatsiooni alal praktiliste kaubanduslike küsimuste käsitlemisele, mille sihiks on meie väliskaubanduse elustamine. Tuleb esimeses järjekorras leida meie produktidele mahutamisevõimalusi välisriikidele. Informatsioon, mis nende küsimustega seotud, oleks seega kõige olulisema tähtsusega. Jatkub konsulil aega ja jõudu, informeerib tema kodumaa majanduslike organisatsioonide alates teise järgu majanduslike teadete, mis käsitlevad majanduselu nähtusi tema asukoha riigis või majanduslike vahetunde tema asukoha riigi ja kolmanda riigi vahel. Nii näiteks on informatsioon, mis puutub välisriigi üldmajanduslike olukorda ja edenemisse, tema väliskaubanduse teiste riikidega ja tema rahaasjandusse, niivõrd kui võrd see Eestit ei puuduta, Eesti kaubandusele kõrvalisema tähtsusega, või ta omab tähtsuse ainult neil kordadel, kui mingisugune eriküsimus päevakorral, või jälle mingisugune erakorraline järsk konjunktuuri-muudatus tekkinud, mis kaudselt Eesti kaubanduse peale võib mõju avaldada.

Need välisriigi üldmajanduse teated ja küsimused on välismaa ajalehtedes ja majanduslike ajakirjades täpsemalt ja palju laialt kumalt käsitletud, mida kohapeal palju kiiremini saab ammutada, kui vastav konsul informatsioonina seda suudab pakkuda.

Seepärast oleks soovitatav, et meie esitajad, kes töötavad neis riikides, millede keel meile tuntud ja ajakirjandus meil olemas, enne oma terve jõu rakendaksid puht praktilisse kaubandusliku puutuvate küsimuste käsitlemisele ja pakuksid niisugust informatsiooni, mis on meie Eesti töösturitele ja kaupmeeskonnale olulise ja tegeliku tähtsusega. Teistes riikides, mille keel pole rahvusvaheline ja mille majandusliku kohta rahvusvahelise keelega ajakirjanduses andmed puuduvad või väga katkendlikult ilmuvad, oleks mõeldav ka kokkuvõtlik informatsioon selle maa üldmajanduslikust seisukorrast, kuid ikkagi vaid nendes raamides, kui võrd see meie majandust huvitab. Loomulikult peab informatsioon kohanema vastavalt sealsetele olukordadele, suhetele Eestiga ja

kaubanduslikele võimalustele. Majandusliku informeerimise juures tuleb iga üksiku riigi juures terve rida kohalikke ja suhtelisi vahetunde arvesse võtta, millest konsul seda välja nohib, mis kodumaa majanduslikele praktilise tähendusega, ja selle majandusliku informatsioonina kodumaale saadab.

Niisugune majanduslik informatsioon oleks otstarbetu, kui näiteks teatatakse mõne välisriigi ja Eesti vahelisest väliskaubandusest selle maa rahaüksustes kaua aega tagant järgi. Esiteks on niisugune informatsioon liig hiline ja teiseks ei ole temal mingisugust praktilist tähtsust, sest Eesti ja mõne välisriigi vahelisest väliskaubandusest (kui küsimus puutub lihtsalt väärtusesse) ammutame kõige värskemaid andmeid Eesti statistika kuukirjadest. Selle vastu oleks soovitatav olnud teateid saada, kas Eesti toodetele seal uusi müügi võimalusi ei avaneks?

Edasi on võrdlemisi tähtsusetud andmed mõne välisriigi riigipanga aruannetest, kuna need teated meie Eesti Pank otsekohe saab ja temale tarvisminevad andmed sealt välja võtab. Kui võrd näiteks riigipanga valuutareservid kuust kuusse suurenenud või vähenenud või kuidas seisid riikide rahakursid paari-kolme kuu eest võrrelduna eelmise aastaga samal ajal, — need majanduslikud teated ei ole nii nõuetavad esiteks seepärast, et neid igast rahaasjanduse ajakirjast varemalt võib saada ja teiseks ei ole need teated nii olulise tähtsusega, et neist esimeses järjekorras teatatakse, jättes praktilise kaubandusliku informatsiooni tagaplaanile.

Igasugune majanduslik informatsioon seiskub ka majanduslikul põhimõttel — kõige tähtsam informatsioon praktilise kaubanduse mõttes — kõige pealt, vähem tähtis ja vähem otstarbele vastav informatsioon — siis, kui eelmise nõudmine korrapäraselt täidetud. Kuid nagu öeldud, on meie majanduslike välisesitajatel praktilisi kaubanduslike küsimusi informatsiooni mõttes niivõrd palju lahendada, arvesse võttes meie lühikeseajalist esinemist välisriikidele, et otstarbekohasest majanduslikust informatsioonist puudus ei tohiks tulla.

Kui majanduslik informatsioonis teated ja ülevaated rahaturgude kohta on enam-vähem kõrvalise tähtsusega, riikides nagu Inglismaa, Ameerika ja Saksamaa, siis seda tähtsam on informatsioon nende kapitaliturgude kohta, sest olles huvitatud väliskapitali tulekust Eestisse, ei ole huvituseta jälgida neid võimalusi, mis selles üldtähendatud kapitaliturud pakuvad.

Ülevaated rahaturgudest võiksid huvi äratada majanduslik informatsioonis vast So-

mest, Lätist, Leedust, Poolast, jne., s. o. kapitali-vaesemate maade majanduslikkudes informatiiv-oonides.

Kokkuvõttes tähendame, et oleks soovivat, et majanduslikus informatsioonis leiaks aset esi-

joones praktiliste kaubanduslikkude küsimuste selgitamine, kusjuures nende küsimuste all tuleb mõista kõike, ja küsimusi, mis võivad ette tulla kodumaa toodete väljaveos ja nende müügi-õimaluste kohta tulevikus.

Onus probandi ärimaksuseaduse järele.

Aleksander Kann.

Meil valitseb üldiselt arvamine, et ärimaksu suhtes onus probandi täieliselt maksniku peal lasub, s. o. maksuasutused võivad läbikäigu kui ka kasu raamatute mitteesildamise korral kindlaks määrata, nagu see neil võimalik, maksnikud vaid lükaku see ümber. Seejuures tuuakse esile seaduse paragrahvidki ja sellekohased senati seletused. Sellekohased šabloonilised otsuste motiivid näitavad, et ka maksuasutused, kui mitte täieliselt, siis osalt seda arvamist jagavad, et tõendada läbikäiku ja kasu on ikka ja alati maksniku kohus.

Kui vaadelda jaoskonnakomisjonide otsuste motiive, siis on nad alati olnud trafareetsed ja šabloonilised. Nad väljenduvad pea alati samades fraasides ja sõnades. Tekib tundmus, et maksnikul ei ole võimalust midagi nõuda, sest neil puuduvad ju andmed, mille põhjal võiks ärimaksukomisjonide poolt määratud läbikäike ja kasu ümber lükata. Seisukord on seda raskem, et raamatuidki sagedamini kui tarvis õigeaks ei tunnistata ekspertide poolt, kes ehk küll raamatupidamist tunnevad, kuid seaduse enese ja selle kohaldamise suhtes on vähikud.

Kui vaadelda jaoskonnakomisjonide otsusi, siis leidub sageli motiivides seletusi, et läbikäik tõestamata, et hinnang kõrge ei ole ja et kasu-protsendi alandamiseks tõendeid ei ole esildatud. Ehk motiivid väljendatakse jälle teisiti, kui asi maksniku kasuks otsustatakse. Nimelt seletatakse siis, et ülesantud läbikäik ei ole maksniku poolt millegagi tõendatud, esialgne hinnang siiski on kõrge ja siis tehaksegi alandus. Sageli tuuakse ette, et kasu-protsendi alandamiseks ei ole esildatud tõendus (Vene senat seletab teisiti: 12. dets. 1901. a. nr. 12748.). Jaoskonna otsuste motiivides näidatakse veel, et läbikäik on ümmarguselt üles antud või et vastulauses ja deklaratsioonides esildatud andmed on üksteisega vastolus, või jälle, et tegevus võrreldes eelmise aastaga ei ole muutunud, kuid hoolimata sest, et tegevus ei ole muutunud, on läbikäik eelmise aastaga võrreldes ometi suurendatud.

Sellest nähtub, et jaoskonnakomisjonid oma tegevust nii hindavad, et neil õigus on määrata

läbikäike ja kasu võimaluste kohaselt. Siis vaid, kui on esildatud raamatud, peavad nad leidma abinõusid nende tagasilükkamiseks, ja siis tõendagu jällegi maksnikud, et komisjonil õigus ei ole. Järelikult võib arvata, et jaoskonnakomisjonid oma jõuetust läbikäigu ja kasu kindeldamise suhtes katavad seega, et onus probandi mitte neile ei kuulu, vaid maksnikule. Ainult siis, kui neil maksnikust hakkab kahju ja leitakse, et maks väga koormav, püüavad komisjonid läbikäiku või maksu alandada. See tuletab elavalt meele tuntud mustlaste romanssi: „Tahan — armastan, tahan — ei armasta!“

Üldjoontes liigub peakomitee ja peavalitsuse tegevus samades raamidest. Peakomitee otsuste motiivid esinevad samuti šabloonilistena. Nad sanktsioneerivad nõnda ütelda jaoskonna komisjoni otsusi, olgugi, et siin asja teine kord tõsisemalt kaalutakse. Aga motiivid on, nagu tähendamine analoogilised iga edasikaebuse kohta, kusjuures neist ei nähtu, mis esildatud istungil suusõnaliselt. Ka ei tuua igakord esile põhjusi, miks see või teine põhjendus, mis edasikaebuses avaldatud, arutamata on jäänud. See tuleb selgest, et motiivid ikka sama kava järele kirjutatakse, millest jällegi selgub, et peakomitee arvab endal õiguse olevat juba ette kindlaksmääratud trafareetsete ja šablooniliste motiivide põhjal asja tagasi lükata või samade motiivide põhjal, ilma neid muutmata, läbikäiku või kasu protsenti alandada.

Näiteks toome ühe otsuse trafareetse motiivi, mis ikka ja alati kordub: 1) et kaebaja enda poolt teatelehes ülesantud läbimüügi summat ei ole millegagi tõendanud ja äri- ja raamatute esildamiseks soovi ei ole avaldanud, on jaoskonnakomitee täiesti õieti talitanud, maksustades ettevõtet ots. maks. sead. § 551 korras, 2) et jaoskonnakomitee otsusi võib ümber lükata vaid kindlate dokumentaalsete andmetega (sen. sel. 11. märtsist 1913. a. nr. 3646, 29. okt. 1914. a. nr. 13261 j. t., 3) arvesse võttes võrdlust teiste sarnaste ettevõtete äritegevusega, leiab peakomitee..., 4) et jaoskonnakomitee õieti kohaldanud kasu-protsenti... jne.

Need šabloonilised motiivid esinevad sageli ka asjus, kus maksnik fakte koguni teisiti valgustab, kui seda teinud tema eelkäija, kusjuures p. 2 all toodavad senati seletused enamasti on toodud selleks, et raamatuid ei ole esildatud ja nad seepärast iseseisvat tähtsust ei oma. Tõelised alused jäävad aga ikkagi esile toomata.

Meie ei taha siin loomulikult peavalitsust ja jaoskondi süüdistada. Nad on tööga koormatud ja ei suuda otsuste motiveerimisel teha seda, mis teevad kohtud. Kuid siit selgub üks asjaolu, et onus probandi maksuasutuste tegevuse järele lasub maksnikule peal, sest šabloonilised motiivid kõlbavad nähtavasti vaid seks, et jätta edasikaebus rahuldamata või seda rahuldada.

Praegu maksva praktika järele lasub mitte üksnes onus probandi maksniku peal. Vaid temal puudub üldse võimalus selgeks teha, et jaoskonnakomisjonid kui ka peakomitee eksivad: 1) sest raamatud tunnistatakse šablooni järele üsna sageli mittevastuvõetavateks, 2) maksnikul puudub riigiasutustelt andmete hankimise võimalus teisiti, kui vast sellekohase kohtumääruse järele ja 3) maksnikule ei näidata kunagi toimetust (akti) ärimaksu asjas, olgugi et seadus ei keela selle näitamist (riigikohtu kantseleis revisjonikaebuse puhul selgub kõik, aga siis on hilja).

Siit selgub, et ka siis, kui peakomitee ise maksniku vastu on heatahtlik, ta onus probandi õigust kasutada ei saa.

2.

Asume küsimuse juure, kas peab alati maksnik oma läbikäiku ja puhaskasu tõendama? Selle peale peame kohe alguses vastama, et meie arvates läbikäiku kui ka puhaskasu peavad tõendama mõlemad pooled, s. o. maksnik, kui ta soovib, et ta läbikäik ja tõeline kasu kindlaks tehtaks raamatute järele, samuti ka maksuasutused, kui raamatuid ei soovita esildada.

Tõime ette Vene senati seletuse 12. dets. 1901, nr. 12748, kust näha, et kui maksnik põhjendab vaid sõnaliseltki, et ta kasuprotsent alla keskmise olnud, maksuasutused tema väidet tõsiselt peavad võtma, s. o. nad peavad ülesantud kahjude kohta algama juurdlust, mitte aga seletama, et kasuprotsendi alandamiseks pole põhjust, sest et maksniku poolt pole esildatud tõendusi, mida sugugi vaja ei ole esile tuua. Vene senat seletab nimelt: maksniku seletuste läbivaatamine ebasoodsa kauplemise või töötamise tingimuste kohta on sunduslik (Sen. seletus 12. dets. 1901. a. nr. 12748).

Huvitav on alguses kohe tähelepanu pöörda sellele, kuidas veneaegne rahaminister on us probandist ärimaksu seaduse järele aru sai. Nimelt seletab veneaegne rahaminister oma ringkirjaga 28. maist 1907. a. nr. 5094 järgmist: „Lisaärimaksu maksjate poolt sisseantavad vastulaused jäetakse sageli ärimaksukomisjonide poolt tagajärjeta mitte küllalt põhjendatud kaalutlustel, kusjuures need motiivid, mis rahuldamata jätmist seletavad, esildatakse ühe šablooni järele, samaseis väljendeis ja sõnus. Kõige sagedamini on selliseks motiiviks näitamine, et äri raamatud ja muud dokumentaalsed andmed pole esildatud, olgu et seejuures maksnikud on väikekaupmehed, kes sageli üsna kirjaoskamatud.“

Kui esimeses peatükis minu poolt arutatud peakomitee ja jaoskonnakomisjoni otsuste motiive vaatleme, siis leiame, et need veneaegse rahaministri ringkirjaga sõna täpses mõttes vastolus seisavad. Kahju ainult, et meie Eesti rahaministrid maksuasutuste vastu vähe huvi tunnevad ja nad ka ringkirju selles asjas välja ei anna.

Edasi seletatakse samas ringkirjas järgmist: „Niisugust suhtumist vastulausete läbivaatamise juures loen mina täitsa ebaõigeaks, sest et ärimaksu üldmõttest nähtub, et maksuasutuste peal, kelle ülesandeks on kindlaks teha olemasolevate andmete põhjal ettevõtete läbikäike, lasub samal ajal ka kohustus võtta tarvitusele abinõud, et läbikäikusi kindeldataks võimalikult tõele vastavas suuruses. Ka vastulausete läbivaatamine kuulub samade ärimaksukomisjonide ülesannete hulka, mis ainult siis võib öieti täidetuks lugeda, kui nende arutamine on oluline, ilma et ainult vormilist külge hindamisele võetaks. Selle asjaolu peale juhin härrade kroonupalatite juhatajate tähelepanu, neile ette pannes ärimaksukomisjonidele kohustuseks teha oma vastulausete žurnaalides põhistada alused, mille järele komisjonid võimalikuks ei leia loobuda oma esialgseist otsusist ettevõtete läbikäikude ja puhaskasude määramisel.“

Äri raamatud, väljavõtted neist ja muud dokumentaalsed andmed, tulevad läbi vaadata ka siis, kui maksnikud oma deklaratsioonides nende esildamiseks ei ole avaldanud esialgselt nõusolekut ja neid võib tagasi lükata ainult siis, kui maksnik on otsekohe öelnud, et tema ei soovi neid esildada.“

Nii seletab veneaegne rahaminister ja annab seletust veneaegsetele kroonupalatite juhatajale ja maksuasutustele, kes omal ajal ebatäpsed olid. Sellega ongi seletatav, et veneaegsed maksuasutused oma otsusi põhjalikumalt motiveerisid, nii et end. Vene senat oleks võinud tahes-

tahtmatult neile (veneaegsetele maksuasutus-tele) õigust anda ja näidata, et onus probandi osalt ka maksumaksjate peal lasub, kui aivesse võtta ärimaksuseaduse §§ 550 ja 551.

Kuid Vene senati seletused olid antud mitte selles mõttes, e' maksuasutustel on õigus määrata kindlaks komisjonide kaasabil läbikäike ilma suurema vaevata ja mõne komisjoni liikme umbkaudse arvamise järele, vaid ta andis oma seletusi maksuasutuste kasuks siis, kui selge oli, et viimased läbikäigid kogutud ja deklareeritud andmetel tööoludele vastavalt olid kindlaks määratud ja kui maksniku raamatud hoopiski ei kõlvanud, et neid kohaldada § 550 korras.

Meil on aga neid seletusi teisiti tõlgitsemata hakatud: nähtavasti on arvamisele tulnud, et ainult raamatute järele kuidagi võimalik on õiglast läbikäiku ja kasu kindeldada, muidu aga tehku maksumaksja ise selgeks, et põhjendamata maks õige ei ole.

Arvame, et kui veneaegne rahaminister 1898. a. ärimaksu seaduse kohaldamise suhtes oma ringkirja nr. 5094 välja andis ja alla kriiputas, et onus probandi pigemini maksuasutuste peal lasub, kui maksnikkude peal, siis tuletas ta meele seaduse mõtet ja pidas ise loomulikult silmas ka veneaegse senati praktikat.

Kui meie praktika praegu veneaegse rahaministri ringkirjast ja seadusest vähem hoolib kui tarvis, ja senati seletusi trafareetselt šab-

looni järele enda kasuks kohaldab, siis on see meie arust kõige pealt tingitud sellest, et meie maksuasutused arvamisest on, et nad läbikäiku enam-vähem oma tahtmise järele tohivad määrata; maksumaksja kohustus on aga tõestada, et nad eksivad. Peale selle tuleb veel silmas pidada, meie olud on muutlikud võrreldes ennesõjaaegsetega ja palju raskem on tõelist läbikäiku kindlaks teha. Ei pea ära unustama, et maksnikud, kannatades ülikõrgete üüride ja muu all, ei suuda enam niipalju ärimaksu maksa, kui neilt nõutakse.

Üsna tähtis faktor ärimaksu seaduse ja selle kohaldamise alal on see, et rahaministrid siamaale õige vähe huvi on tundnud otsekoheste maksude ja nende reformi vastu, veeretades maksude lõviosa kaupmees- ja töösturkonna peale, seni vabaks jättes tõsisemast maksust (ühendatud tulu- ja varandumaksust) teisi rahvakihte, mis omakorda sellest tingitud, et erakonnad ka maksustamise alal poliitikat teevad, ja selle tõttu, ilma et palju järele mõtleksid, maksuasutusi ning kaupmehe ja tööstureid raskesse seisukorda seavad... Sest kuidas seletada teisiti, kui mitte huvipuudusega asjaolu, et rahaministrite nõusolekul (mis tingimata tarvilik) šablooniliselt põhjendatud ärimaksu asjus esildatud revisjonikaebusi on lubatud riigikohtusse lahendamiseks edasi saata, ilma et nende kohta põhjendatud seisukohta oleks võetud.

(Järgneb.)

Kindlustuste majanduslik tähtsus tööstusettevõtete suhtes.

Üles seades küsimuse — millised probleemid kütkestavad praegusajal suurimal määral maailma-majandust, tuleb vastata, et eestkätt on selleks krediidi-, teiseks — „põhiväärtuste“, s. o. „materია“ alalhoiuküsimus.

Kuna kõikjal on maksma pandud kindel, püsiv valuuta, siis on krediidi-probleem saanud uue kuju. Ta on asendatud ligidasse suhtumusse „materია“ alalhoiuprobleemisse.

Praegusajal on kõigile järjest rohkem selgumas, et varalised väärtused, „materია“, on krediidi tähtsaimaks aluseiks.

Edasi on ka selgumas, et krediidipoliitika seisukohalt on ülitähtis, et panditud varandused — olgu siis hooned, masinad või lihtsalt inventar — tervena alal hoitaks, mitte ära ei raisataks ega rikutaks, ja juhtuvate rikete või hävituste kordadel ajalt uuendataks.

Ses mõttes osutub kindlustamine võimsaks majanduslikuks teguriks. Meil Eestis tuntakse tööstuses eestkätt muidugi (automobiilide õnnetusjuhtude vastu kindlustamise kõrval) tule vastu kindlustamist. Algul puudutame mõnd küsimust kindlustuse-alalt, et siis üldjoonis käsitleda mõningaid tööstuses tarvitataavaid uusi kindlustamisviise.

Tule vastu-kindlustamine.

Kindlustamisi kasutavale publikule pole, nähtavasti, küllalt selged „alal-kindlustuse“ (Unterversicherung) ja „üle-kindlustuse“ (Übersicherung) mõisted. Muide tegelikus elus leiab alatasa aset kord üks, kord teine neist nähtudest ja ometi saab kindlustatav härlilikult alles tulekahjujuhtudel, nimelt tulekahjude „likvideeri-

rimisel“ kindlustuseseltside poolt teada, millega siin tegemist ja millise suure tähtsusega see kõik nende kohta.

Alakindlustus — see on juht, mil kindlustatud esemete hinnaväärtus või maksumus ületab tulekahju päeval nende esemete kindlustussumma. Alakindlustuse tagajärjel tasutakse kindlustatavale kindlustaja poolt kahju samal suhtmääral, millisel suhtub kindlustussumma kannatanud esemete maksumusesse tulekahju silmapilgul.

Selle aluseks on enese-t mõistetavalt oletatav kokkulepe kindlustaja ja kindlustatava vahel, mille järele viimane, esemete täielise hävinemise juhtudel, võtab oma riisikole tolle vahe, mille võrra maksumus ületab kindlustussumma. Samal määral võtab kindlustatav esemete osalise hävinemise juhtudel oma kanda vastava osa kahjust.

Võtame näite. Tehnilise ekspertii-ki kaudu on kindlaks tehtud, et vabriku siseseadete väärtus oli tulekahju silmapilgul 1 miljon marka. Kindlustuse summa aga ulatus vaid 800 tuhande margani. Tulekahjust saadud kahju suurus on arvestatud 500 tuhande marga peale. Sellest järgneb, et tasumisele kuulub mitte terve summa — 500 tuhat marka —, vaid ainult osa, mis võrdub 500 tuhandele, vähendatule samal suhtmääral, millisel 800 tuhat suhtub miljonisse, s. o. tasutakse vaid 400 tuhat marka ($500.000 \times 800.000 = 400.000$).

1.000.000

Kindlustatavad ei taipa sageli kohe, et nii ongi see õige, sest neile polnud tolle ajani küllalt selge, et kindlustuse-summa ja kindlustuseväärtus on oluliselt kaks erinevat mõistet.

Ent tarvitseb vaid tuua näiteid, kuidas tegelesid selles sünnib kindlustamine, ja kohe selgub see vahe.

Kindlustussumma — see on too teadaandussumma, mille kindlustatav määrab kindlaks omavoliliselt oma arvestuste põhjal, soovides ühtlasi, et tule läbi saadud kahjud tasutaks temale selles ulatuses.

Kindlustuseväärtus aga on kindlustatud esemete tõeline maksumus tulekahju silmapilgul, on hetkeväärtus (Zeitwert).

Kui võrra omavoliliselt määratuks võib osutada kindlustussumma, samavõrra vähe kannab juhuslikkuse iseloomu kindlustuseväärtus, olles esemete turuhinnalise maksumuse täpseks väljendiks. Turuhinnaline maksumus, ühes sellega ka kindlustussumma, võivad kõikuda ühenduses

tööpalkade ning materjalide, valmismasinate jne. hindadega. Edasi, see maksumus võib oleneda ka tingimustest, milliseis ettevõtte töötab, masinate käsitlemisest jne.

Kindlustustehingu teostamisel osutus kindlustatav meie näites 200-tuhandelise summa ulatuses „isekindlustajaks“, arvates siseseadete kogumaksumuseks 1 miljon. Võttes osa esemeid 200 tuhande marga väärtuses oma riisikole, ei maksnud ta selle summa eest preemiaid kindlustuseseltsile. Maksmata preemiate summa jäi ettevõtja kassasse, oli teatavas mõttes tema „puhaskasuks“, kuna samal ajal kindlustuseseltsi kassal jäid need preemiad saamata, mis osutusamas mõttes kindlustuseseltsi kahjuks. Sellest on loogiline, et ettevõtja, -aades osa puhaskasust, peab kandma ka sama asja kahjud.

Siit näeb lugeja, milline hädaoht peitub kindlustatavale alakindlustuses. Sellel juhul ei saa kahju ilalgi kaetud täiel määral. Sellest pääseb vaid sel teel, et kindlustussumma määratakse täpselt vastavana esemete tõelisele maksumusele.

Ülekindlustus on otse vastupidine nähe, s. t. sel juhul ületab kindlustamisel teatav kindlustussumma tõelise kindlustatavate esemete väärtuse. Arusaadav, et sel juhul tasutakse kindlustatavale tule läbi saadavad kahjud täiel määral. Ent tuleb silmas pidada, et ta maksab sel juhul üleliigset preemiat, kusjuures talle nende ülemaksude eest (s. t. preemiate eest, mis makstud summalt, mille võrra kindlustussumma ületab kindlustatud esemete väärtuse) ei maksta midagi tagasi ühelgi tingimusel.

Kui, näiteks, vabriku väärtus on 1 miljon, kindlustussumma aga ulatus 1,2 miljoni margani, siis tasutakse täielise hävinemise korral summa, mis see vabrik maksab, s. o. 1 miljon. 200 tuhande marga pealt on preemiaid makstud üleliigselt ja ettevõtja oleks võinud saada sama ühe miljoni kahjutasuks, kui kindlustussumma oleks ulatunud vaid 1 miljonini.

Majapidamise õige juhtimise seisukohalt peaks iga ettevõtte toimetama vaid sääraseid väljamakse, mille tasuks loodab saada mingisuguseid teenuseid. See maksab täiel määral ka tule vastu kindlustamise kohta.

Kindlustussumma peab võrduma kindlustatud esemete väärtusele. Ja vaid niisugusel juhul, kui ettevõtte hoolitseb selle eest, võib arvata, et kindlustamine on teostatud õieti ega või juhtuda ootamatuid kahjusid sellest küljest.

(Järgneb.)

Soome tööstussaaduste väljavedu ja turud.

Võrreldes Balti riikide tööstussaaduste väljaveo andmeid ei ole raske veenduda, et Soome asub selle poolest kõige soodsamais tingimuses. Kõigepealt on Soome tööstus küllaldases määras kasutanud oma arenemisvõimalusi ka maailmasõja ajal, kusjuures ta pea sugugi ei kannatanud sõjapahede all, vastuoksa Lätile, kus väga paljudest suurtest vabrikutest järele jäid ainult paljad müürid. Soome tööstus tegutses aga tõsisemate takistusteta ja pealegi niisugustes tingimustes, et võimalik oli aegsasti tehniliselt moderniseeruda ja hoida niiviisi oma võistlusvõimet tarvilisel kõrgusel. Pealegi on Soome rikkam teistest Balti riikidest, ja, järelikult, ei teinud tööstusele tarviliste kapitalide muretsemine suuremaid raskusi. Tähtis oli ka see asjaolu, et Soome tööstus võrralt kergemalt kannatas välja Vene turu kaotamise kui teiste Baltimaade tööstused. Sellele aitasid kaasa: siseturu suur mahutus ja asjaolu, et tööstus oli kohanenud siseturu nõuetele, samuti endiste sidemete olemasolu maailmaturuga jne. Kui veel võtta arvesse, et Soome ajas tööstusliku väljaveo suhtes võrdlemisi aktiivsemat majandus-

poliitikat ja abinõudega, nagu eriliste fondide asutamise väljaveo finantseerimiseks, toetas tublisti tööstust turgude võitmisel, siis muutuvad alljärgnevad andmed, mis tunnistavad Soome tööstusliku väljaveo edu, täiesti arusaadavaiks.

Üldise ettekujutuse sellest, milline on Soome väljaveo ja milline osa sellest langeb tööstusliku väljaveo*) peale, annab järgmine tabel:

	Üldväljaveu. (miljonites Soome markades).	Sellest: tööstussaaduste väljavedu.	%-es üldväljaveost.
1923. a.	4.365,5	859,9	19,7%
1924. a.	4.884,9	925,1	18,9%
1925. a.	5.552,2	1.182,7	21,3%

Neist andmeist järgneb, et samal ajal, kui üldväljaveo kolme aastaga tõusis 27% võrra, tõusis aga tööstuslik väljaveo 38% võrra, s. o. viimase kasv oli kiirem üldväljaveo kasvust ligi 1½ korda. Kokku moodustas sama aja jooksul tööstuslik väljaveo umbes 1/5 üldväljaveost.

Tööstusharude järele jagunes tööstussaaduste väljaveo järgmiselt:

	1923. a. miljonites Smk.	%-es	1924. a. miljonites Smk.	%-es	1925. a. miljonites Smk.	%-es
Tekstiilsaadused (tähtsamad: puuvillane riie, linane lõng)	4,4	0,5	15,2	1,6	40,5	3,4
Puusaadused (vineer, poolid)	147,6	17,2	175,0	18,9	217,8	18,4
Paberisaadused (paber, papp)	629,5	73,2	646,8	70,0	789,1	66,7
Nahkkaup ja muud loomasaadused (töötletud nahad)	7,7	0,9	5,1	0,6	30,2	2,6
Metallisaadused (põllutööriistad)	20,3	2,4	21,1	2,3	38,7	3,3
Mineraalisaadused (klaas, tsement, graniit, puitõrv)	5,3	0,6	8,4	0,9	18,2	1,5
Õli-, rasva- ja vahasaadused (seep)	0,1	—	0,3	—	1,0	0,1
Keemiakaup (tulitikud, kaalium-kloorum)	40,4	4,7	49,1	5,3	42,4	3,6
Muud kaubad	4,6	0,5	4,1	0,4	4,8	0,4
Kokku	859,9	100,0	925,1	100,0	1182,7	100,0

Nagu tabelist näha, koosneb Soome tööstuslik väljaveo peamiselt paberi- ja puusaadustest, kuigi, teiste tööstusharude toodangu väljaveo tõusu tõttu, nende saaduste väljaveo osatähtsus, vaatamata absoluutsele kasvule, veidi kahanes. Nii ulatus nende mõlemate saaduste väljaveo 1923. a. kokku 777,1 miljoni Smk., s. o. 90%, 1925. aastal aga — 1.006,9 miljoni mk., ehk 85% tööstussaaduste üldväljaveost. Eriliselt iseloomustav

on see, et kõigis tööstusharudes, äärmiselt väikeste kõikumiste juures, on märgata saaduste väljaveo absoluutset tõusu. Nii tõusis tekstiilkaupade väljaveo 9-kordseks, nahkkaupade — 4-kordseks, mineraalisaaduste — enam kui 3½-kordseks, metallisaaduste — ligi 2-kordseks. Ühen-

*) Tööstussaadustena on võetud kõik valmis- ja poolvalmis-tööstussaadused.

duses sellega tõusis tekstiilkaupade osatähtsus tööstuslikus väljaveos 0,5% pealt 3,4% peale, nahkaupade oma — 0,9% pealt 2,6%-ni jne. Üldiselt võib ütelda, et Soome tööstusliku väljaveo koosseis on muutunud väga mitmekesiseks ja terve rea uute väljaveokaupade juuretulek omandab reaalse tähtsuse Soome üldmajandusele.

Millistele turgudele läheb Soome tööstuslik väljavedu ja milline on nende suhteline tähtsus, seda näitavad järgmised andmed:

Tööstuslik üldväljavedu (miljonites Smk.):	1924. a.	1925. a.
Sellest:		
Inglismaale	359,1	346,2
% %	38,9%	29,3%
Nõukogude Liitu	89,2	304,1
% %	9,6%	25,7%
Saksamaale	94,7	85,5
% %	10,2%	7,2%
P. Ameerika Ühisriikidesse	116,5	83,6
% %	12,6%	7,1%
Rootsi	21,0	31,8
% %	2,3%	2,7%
Daani	20,7	31,2
% %	2,2%	2,6%

Prantsusmaale	34,6	30,8
% %	3,7%	2,6%
Lätisse	9,7	28,5
% %	1,0%	2,4%
Belgiasse	24,3	24,1
% %	2,6%	2,0%
Eestisse	10,8	18,6
% %	1,2%	1,6%
Mujale	144,5	198,3
% %	15,7%	16,8%

Küll a-asus 1925. aastal tööstusturgudest esikohal Inglismaa, kuid, võrreldes 1924. aastaga, on väljavedu sinna absoluutselt 12,9 miljonit Smk., s. o. 3,6% võrra vähenenud, ja suhteliselt — 38,9% pealt 29,3% peale. Samal ajal tõusis Nõukogude Liit neljandalt kohalt teisele, kusjuures väljavedu sinna kasvas 214,9 miljonit mk., s. o. 241% võrra, ja suhteliselt 9,6%-lt 25,7%-ni. Üldiselt on Inglismaa ja Nõukogude Liit kõige tähtsamateks müügiturgudeks Soome tööstuslikule väljaveole. Järgmistel kohtadel seisavad Saksamaa ja P.-Ameerika Ühisriigid (peaaegu ühel tasapinnal), kuid seejuures on mõlema maa suhtes märgata tunduvalt kahanemist, nimelt: Saksamaal 9,6% ja Ühisriikidel 28,4% võrra.

(Järgneb.)

KAUPMEHED ja TÖÖSTURID!

Rutake «Kaubandus-tööstuskoja Teataja» tellimisega 1927. a. peale, et ajakirja saatmises vahet ei tuleks.

„KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA TEATAJA“

tahab uuel, 1927., aastal eriti rohkesti tuua asjatundjate sulest kirjutusi tööstuse, kaubanduse ja merisõidu alal ja anda võimalikult täielist informatsiooni Kaubandus-tööstuskoja tegevusest.

Toimetis.

KAUBANDUS - TÖÖSTUSKOJA TEATEID.

Kaubandus-tööstuskoja märgukiri vabariigi valitsusele era- ja ühistegelise kaubanduse maksustamise ja finantseerimise asjus.

Praegusaja majandus-elu ja majandusliku organisatsiooni üheks eelduseks on vaba võistlus majandustegelaste ja majanduslikkude organisatsioonide vahel, ning riigi esimeseks ülesandeks on selle järele valvata, et seadusandlus ja riiklik majanduspoliitika üht kodanikkude kihvi teise arvel ei eelistaks ja teda, näiteks kaubanduse alal, seaduse normide kaudu monopolisti seisukorda ei seaks. Kuigi riik enesele ühel või teisel juhul teatud majanduspoliitilisi ülesandeid seab ja üht või teist majandusala oma toetuse varal eriti edendada püüab, siis on jällegi tema ülem kohus neid soodustusi nii anda, et igal kodanikul ja kodanikkude rühmilusel, kes sellel majandus-alal kvalifitseeritud on, oleks kindlustatud samade soodustuste saamine nagu igal teisel.

Sellelt seisukohalt välja minnes leiab Kaubandus-tööstuskoda, et riik era- ning ühistegelise kaubanduse suhtes mitte ühesuguseid mõõdupuid ei tarvita, vaid viimasele sarnaseid soodustusi annab, mis esimese tihhti võistlusvõimetuks teeb. Rääkimata vähematest nähtustest, kus igalpool riik ühistegelisele kaubandusele ja tööstuselegi rohkem vastu tuleb kui erakaubandusele ja tööstusele, tulevad ühistegelise kaubanduse soodustused eriti teravalt avalikuks maksustamise ja finantseerimise alal.

A. Maksustamine.

Seadusega „Mõnede muudatuste kohta ärimaksu seaduses“ 9. märtsist 1923. a. vabastati ärimaksudest ühistegelised laenuasutused ja tarvitajateühisused, kelle põhikapital ei ole mitte üle 500.000 marga, ja tulumaksuseaduse § 2 p. f põhjal on tulumaksust vabastatud kõik ühistegelised ettevõtted, kelle aastane puhaskasunorm on alla 120.000 marga. Sealjuures käivad need ühistegelised asutused avalikult aruandvate ettevõtete liiki, keda maksustatakse tegelikult saadud kasu järele. Eraettevõtjad väikekaupmehed ja üldse mitteavalikult aruandvad ettevõtted on pandud maksustamise asjus sarnasele seisukorda, et neid peaaegu võimatu on maksustada tegelikult saadud kasu põhjal. Nende äriraamatuid, isegi kui neid kõige eeskujulisemalt peetakse, ei ole maksustamisasutused kohustatud puhaskasunormi arvestusel arvesse võtma, ja neid

maksustatakse harilikult täiesti juhuslikult ja ilma kindlate arvestusteta määratud keskmiste puhaskasunormide järele. Need puhaskasunormid läbimüügist kõiguvad üksikute äriklade järele, kuid Koda ei eksi vististi, kui nende keskmiseks võtab 10%. Ehk meil küll seni puudub igasugune avalik maksude statistika, mis täpsemad võrdlused teeb võimatuks, on Kojal korda läinud maksuametis kindlaks teha, et 1924. aastal 244 tegutsevast ühistegelise ostmüügi ühingust

maksis ärimaksu 65 ühingut	mk. 4.400.278.—
„ tulumaksu 82 „	mk. 3.505.750.—

Ühistegeliste asutuste üldine kauba läbimüük oli samal aastal E. T. K. aruande järele:

E. T. K.	mk. 1.215.266.547.—
Teised ühisused	mk. 2.423.144.000.—

Kokku mk. 3.638.410.547.—

Selle järele oli ärimaksu summa ühisuste üldläbimüügist 0,12%, kuna sama summa aruande alla mittekäivates ettevõtetes pidi ulatuma ümmarguselt 1% (11% keskmisest 10% puhaskasunormist — 10% riigile ja 1% omavalitsustele). Seega oleks, rääkimata asjaloo, et vähemates eraärides, kus peaaegselt omanik ise töötab, omaniku töötasu puhaskasumaksu alla arvatakse, kuna valitsusekulud samalaadilistes väikestes ühistegelistes ettevõtetes (tarvitajateühisused) kasust maha arvatakse, äriettevõtete maksustamine umbes 10 korda suurem kui ühistegelistes ettevõtetes.

B. Finantseerimine.

Teine ala, kus ühistegelise ja erakaubandusriigi poolt mitte ühesugustel alustel toetamist ei leia, on finantseerimine, mis sünnib osalt riigi poolt otsekohe, osalt Eesti Panga kaudu. Kuna Eesti Pank samuti peaaegselt riigi summadega opereerib, siis peab Koda võimalikuks ja otstarbekohaseks mõlemaid küsimusi ühiselt käsitleda. Ilma et lähemalt peatuda üksikute laenu juures, mis riik võimalikuks on pidanud ühispankade keskorganisatsiooni, nimelt Eesti Rahvapanga kaudu laenuaajatele välja anda (asunikude- ja kalameestelaenu), tuleb juba

siingi siiski tähendada, et Rahvapanga bilansi järele 30. VI. s. a. Rahvapangal asunikude- ja kalameestelaenusid väljas oli mk. 119.868.545.— ja et samal ajal pangal riigikassale oli maksa mk. 130.514.354.— Seesugune, üle 10 miljoni ulatuv vahe Eesti Rahvapanga kaudu antud laenu- ja riigikassal saada olevate summade vahel riiklikkude laenu operatsiooni alal kestab juba kauemat aega ja näitab, et pank peale komisjoni selle operatsiooni pealt veel suuremaid riigi summasid tarvitab.

Mis puutub Eesti Panka, siis näitavad Panga aruanded viimaste aastate eest, alates 1923. aasta lõpust, järjekindlat erakaubanduse finantseerimise võrdlevat langemist ja sama järjekindlat laenude tõusu ühistegeliste ettevõtetele. Nimelt oli pangal laenusid väljas:

	Erakaubandusele :	Ühistegeliste ettevõtetele .
31. dets. 1923. a. Emk.	686.542.000	Emk. 348.482.000
31. „ 1924. a. „	516.521.000	„ 562.517.000
31. „ 1925. a. „	601.988.000	„ 763.746.000
30. juun. 1926. a. „	638.433.000	„ 743.063.000

Protsentides laenude üldsummast teeb see välja:

	Erakaub.	Ühisteg. ettev.
31. dets. 1923	15,5	7,9
31. dets. 1924	11,0	11,9
31. dets. 1925	10,8	13,7
30. juuni 1926	12,2	14,2

Sellest on näha, et samal määral kui raske- matel aegadel erakaubanduse laenusid vähen- dati, neid laenusid juure anti ühistegelisele kau- bandusele, ja kuigi kõige viimasel ajal erakaubanduse laenuid jälle on hakanud tõusma, siis on ometi, alates 1923. a. lõpust, erakaubanduse laenuid vähenenud, ühistegelised laenuid aga enam kui kaks korda kasvanud. Kaubandus-tööstuskoyal ei ole mitte käepärast andmeid selle kohta, kui täht- sät osa Eesti rahvamajanduses mängivad era- ja ühistegelise kaubanduse, kuid ei või muudugi sil- mapilkugi selle juures kahelda, et erakaubanduse tähtsus mitu korda suurem on ühistegelisest. Samal ajal peab riiklik keskpank aga võimalikuks ühistegeliste ettevõtetele absoluutselt suure- maid laenusid anda kui eraettevõtetele kokku. Peale selle tuleb eriti pidada silmas asjaolu, et neist laenuidest 400.000.000 marka vabariigi valitsuse otsuse põhjal 1924. aastal antakse mada- lama protsendiga kui harilikud pangalaenuid ja nimelt 6% aastast need laenuid, mis on määratud seemnevilja ostmiseks, linavarje ja linaseemnete kokkuostmiseks, loomatoidu ja väetisainete sisse-

veoks. Laenusid, mis on määratud põllumees- tele, antakse ainult ühistegeliste ettevõtete kau- du, peaaesjalikult E. T. K., Seemnevilja Ühisuse, „Estonia“, „Eesti Lina“ ning teiste ühistegeliste linaettevõtete kaudu ja luuakse sel moel kunst- likult mõnedel kaubandusaladel ühistegelisele kaubandusele niisugused soodustused, et ta täies- ti monopolisti seisukorda asetatakse. Seda eri- list soodustust kasutades võib E. T. K. oma 1925. aasta aruandes kirjutada, et põllumajanduse va- rustamine väetisainete ja jõutoitudega on Ees- tis pea täielikult E. T. K. käes. Aruande-aasta jooksul ostis E. T. K. 20.887 tonni superfosfaati ehk 85% üldsisseveost, kaalisoola 5.470 tonni ehk 94,5%, muid väetisaineid 5.248,6 tonni ehk 94,7%. Jõutoitudest ostis E. T. K. õlikooke — 2.858 tonni ehk 50,9% (E. T. K. aruanne, lhk. 9). Kui sellele veel juure lisada ainult „Estonia“ läbimüük, mis oli nisukliide alal 92.357 puuda ehk ümmarguselt 1.500 tonni ja õlikookide alal 198.335 puuda ehk 3.250 tonni, siis näeme tõesti, et neis ainetes ühis- tegevus täielises monopoliseisukorras on. Nende ainete müügi korral võttis Eesti Pank ühistege- listelt ettevõtetele esialgu vastu kuni 18-kuulise põllupidajate vekslid, diskonteerides neid 6%. Hiljemalt on küll neid termine lühendatud, aga vaatamata sellele on siiski ühistegevuse soodus- tused võrratu suured, sest ka kõige soliidsematele äridele on samade põllumajandussaaduste müüki ainult väheste summadega finantseeritud ja seda hariliku pangaprotsendiga. Vaatamata sellele ei ole Eesti põllumajandus siiski neid saadusi ühis- tegelistelt ettevõtetele odavamini ostnud kui era- ettevõtetele, sest kogu aja on nende saaduste hinnad eraettevõtetele ja ühistegelistes ettevõtte- tes olnud enam-vähem ühesugused. Teistel kau- bandusaladel, kus ühistevõtetele samuti, nagu eelpooltoodud andmed näitavad, suured krediidid tarvitada on olnud, kuid hariliku pangaprotsen- dige, ei ole neil kuskil korda läinud nii suurt protsenti üldsisseveost oma kätte kiskuda, ehk üksikutele juhtumistele neil küll just tegemist on kaupadega, mis suuremal arvul just neisse ring- kondadesse lähevad, mida ühistegevuse esimesed järjekorras varustab. Nii oli soola sissevedu E. T. K. kaudu möödunud aastal ainult 39% üld- sisseveost, suhkru sissevedu 15% üldsisseveost ja heeringate sissevedu ainult 9,5% üldsisseveost. Nii näeme, et üksikud kaubaharud peaaesjalikult just ühistegelise kaubanduse soodustamise poliitika tagajärjel, mida Eesti Pank ajab, on ühis- tegevuse monopoliks tehtud, ja niipea kui need soodustused langevad, langeb ka see ühistege- vuse monopol.

Eeltoodut silmas pidades palub Kaubandus- tööstuskoda Teid, härra riigivanem:

1. et uue ärimaksuseaduse arutamisel silmas peetaks, et ühistegelised ja eraettevõtted läiesti ühesugustel alustel maksustataks, ja

2. et põllumajandussaaduste kokkuostmi-

seks ja põllumajandusele tarvilikkude sisseostude finantseerimiseks määratud madalaprotsendilisest laenust ühesugustel alustel osa võiksid saada nii ühistegelised kui erakaubandus-ettevõtted."

Kaubandus-tööstuskoja protest Tallinna linnavolikogule sundmääruste asjus kauplemise aja kohta Tallinna linnas.

Tallinna linnavalitsuse poolt moodustatud erikomisjon sundmääruste läbivaatamiseks kauplemise aja kohta Tallinna linnas muutis linnavolikogu poolt 21. aprillil 1926. a. vastuvõetud sundmääruste § 2. selles mõttes, et ainult III järgu kauplustes, kus peakaubaainetena müügil toiduained, puuvili ja karastavad joogid, on kauplemine lubatud äripäeval kella 6 homm. kuni kella 18 õhtul.

Selle otsuse vastu komisjonis olid Kaubandus-tööstuskoja, Üleriikliku Kaupmeeste Liidu ja Kaubatarvitajateühisuste Keskühisuse esindajad.

Nüüd on Kaubandus-tööstuskoda niisuguse ühekülgsel ja mitteõiglase otsuse vastu avaldanud kirjaliku protesti, milles tähendatakse, et komisjoni otsusega tehakse kaupluste lahtioleku aeg olenevaks mitte ettevõtte iseloomust, vaid äritunnistuse järgust, kusjuures eesõigustatud seisukorda seatakse just vähemajärgulised ärid. Ometi on meil olemas terve rida II järgu ärisid,

kus kaubeldakse peaaegselt ainult toiduainetega, millised aga, kui eeltoodud parandus peaks seaduslikku jõusse astuma, sunnitud on oma uksi avama hiljem ja sulgema varem. Loomulik, et sarnane kitsendus niisuguste äride kohta tundub ülekohtusena, seda enam, et nendel kui suurematel äridel ka kanda suuremad maksud ja suuremad kohustused. Seepärast paneb Kaubandus-tööstuskoda ette linnavolikogu poolt 21. aprillil 1926. a. vastuvõetud sundmääruste § 2. muuta ainult kaupluste lahtioleku aeg ja § 2. vastu võtta järgmises redaktsioonis:

„Kauplustes, kus peakaubaainetena müügil toiduained, puuvili ja karastavad joogid, on kauplemine lubatud äripäeval kella 6 homm. kuni kella 18 õhtul.“

§ 2. viimane lõige tuleks ära jätta hoopis või vähemalt muuta selles mõttes, nagu Koda seda soovitas oma märgukirjaga linnavolikogule 7. juunil s. a.

Piimatöösturite koosolek

Kaubandus-tööstuskoja ruumes. 17. detsembril 1926.

Koosolekust võtavad osa V sektsiooni büroo liikmed härrad K. Mikita ja V. Kesker.

Piimatöösturid: Ed. Roots, Luunja ja Jõgeva piimatööstus; Leopold Oja, Sootaga ja Kastre mõisa piimatööstus, Johannes Kasch, Ollepää, Kuremaa ja Olustvere pt.; Mads Madsen, Tamme piimatööstus, Valgjärve, Albrecht Keel, „Alke“ piimatööstus, Antsla, Karl Erg, „Alupere“ piimatööstus, Nõmmküla vald, Johann Kals, Räägu ja Kädva piimatööstus. Eduard Ross, Rakvere piimatööstus, Rudolf Anny, Perila piimatööstus, Otto Lubja, Tallinn, Jüri Luukas, Kasari, Vanamõis, A. Einpaul, Tallinn, V. Sarvik, Tartu.

Sõnaõigusega võtavad koosolekust osa: Koja juhatase liige härra E. Rosenvald, nõunik härra R. Berendsen ja V sektsiooni sekretär härra P. Huik.

Koosoleku avab V sektsiooni büroo nimel K.

Mikita. Koosoleku juhatajaks valitakse A. Einpaul, sekretäriks P. Huik, mõlemad ühel häälel.

P ä e v a k o r d.

1. Piimatööstuste maksustamise küsimus.
2. Piimatööstuse finantseerimise küsimus.
3. Koosolekul algatatud küsimused.

V sektsiooni büroo poolt esitatud päevakord võetakse vastu ühel häälel.

P. Huik tutvustab koosolekuid lühidalt koosoleku kokkukutsumise põhjustega ja K. Mikita annab seletusi ärimaksude kohta ja Koja sammude ja tegevuse kohta ärimaksude alal.

Läbirääkimistel toonitavad kõik kõnelejad, et praegused piimatööstuste peal lasuvad maksud on liig kõrged ja piimatööstus ei kannaks neid välja: üks ettevõtte teise järel variseb kokku liig kõrge maksukoorma all. Üksikute kõnelejate

poolt tuuakse ette tõendus, mis näitavad, et piimatööstuste bruto-puhaskasu on seni kõikunud 10% ümber läbikäigust. Üksikutel kordadel ja üksikud piimatööstused, kes soodsamates tingimustes töötavad, on saanud puhastkasu kuni 15% bruto; kuid sarnaseid ettevõtteid on vähe. Üldiselt ei saa aga üle 10% läbikäigust bruto-puhastkasu. Kui sellest arvata maha kuludeks: kütteks 2% ja pakkimiseks 3% läbikäigust, jääb teenijate palkadeks, amortisatsiooniks, kapitaaliprotsentideks, ettevõtja sissetulekuks ja tasuks 5%. Vähemalt 2% läbikäigust tuleb arvata teenijate palkadeks — nii jääb teisteks ülalnimetatud kuludeks järele 3%. Maksva klassifikatsiooni-tabeli alusel arvatakse aga piimatööstuse pealt netto-puhastkasuks 12% läbikäigust, mis isegi enam kui bruto-puhaskasu. Peale ärimaksu peavad piimatööstused maksma veel terve rea teisi maksusid, nagu tööstusmaks valdade heaks, kinnisvaramaks, tulumaks jne. Koosolekul ette-toodud andmeid on kõnelejad alati valmis tõendamata dokumentidega, mis üksikute maksuinspektori-te poolt on tunnistanud õigeks. Pealegi tõen-davad ühispiimataltituste aruanded, et bruto-pu-haskasu ei tõuse kunagi üle 10%, on aga juhtu-misi, kus ühispiimataltitused kalkultatsiooni alu-seks koguni 8% bruto läbikäigust puhtastkasuks on arvestanud.

Piimatöösturite tööd raskendab tuntavalt veel asjaolu, et ühispiimataltitused, kellega piima-ostu kui ka kaubamüügi juures alaliselt võistelda tuleb, maksudest vabad on, peale selle ka veel väga mitmesuguseid soodustusi valitsuselt saavad. Sagedasti ei ole ühispiimataltitustel üle 20 liikme, kuna aga piimamüüjaid talusid on üle 200; sellepärast ei ole ühispiimataltitused kau-geltki veel mitte põllumeeste ühistegelised ette-võtted, vaid 20 isiku äriiline ettevõte. Niisuguste ettevõtete eesõigustatud olukorda asetamine ei ole veel põllumajanduslise ühistegevuse toetamine. Igalpool, kus ühispiimataltitused kõrval eratööstu-sed töötavad, maksetakse taluomanikkudele piima eest kõrgemat hinda. Kui era-piimatööstused omad uksed kõrgete maksude pärast sulgema peavad, on põllumees ühisuste meelevalla alla antud ja võib praeguste kogemuste najal üsna kindlasti oletada, et piima hind siis langeb, mis põlluma-jandusele — eriti karjakasvatusele — kasuks ei ole. Võistlus peab jääma alles, sest ilma võistlu-seta ei ole loota, et piimahinnad oleksid õig-lased.

Piimatöösturid ei ole maksude vastu: riik peab oma ülesannete teostamiseks sissetulekuid saama, kuid maksud olgu õiglased ja maksusid võetagu kõikide käest ühesugusel alusel. Ka ühis-

tegelised ettevõtted, kui puht-äriised ettevõtted, peaksid samu makse ja samal määral maksma, kui eraettevõtteid.

Resolutsioon.

Piimatöösturite koosolek leiab, et piimatöös-tuse maksustamise alal peaks kiires korras muu-datusi ette võtma.

Kuna koosolekul ette-toodud tõendustest sel-gub, et piimatööstuse netto-puhaskasu mitte üle 3% läbikäigust ei ole, palub koosolek Kaubandus-tööstuskoda selleks samme astuda, et 1927. aasta kohta maksma pandav klassifikatsiooni tabel pi-matööstuste pealt näeks ette läbikäigust 3% pu-hastkasu.

Härrad K. Mikita ja V. Kesker avaldavad soovi, et piimatöösturid saadaksid Kojale oma aasta-ülevaateid, mis maksuinspektori-te poolt maksustamise juures aluseks võetud ja millest selgub, et piimatööstuse netto-puhaskasu ei tõuse üle 3%.

Sooviavaldus võetakse vastu ühel häälel.

2. Härra V. Šarvik tutvustab koosolekut ühistegeliste piimatööstuste kohta maksmapan-dud krediidi-tingimustega, mis kokkuvõetult on järgmised: iga aasta võetakse riigi eelarvesse teatav summa piimataltituste krediidi-fondiks, laenude väljaandmine sünnib sellekohase komis-joni otsuse põhjal, mis põllumajanduse peavalit-suse juures töötab, laen on 4%-line ja antakse 6 aasta peale, kusjuures põllutöömministril on õigus 10-kilomeetri piirkonnas ühele piimataltitusele. Piirkonnas peab olema vähemalt 500 lüpsilehma. Laen antakse võlakohustuse vastu, millele pea-avad kirjutama alla kümme isikut, nendest pea-avad viis olema kreposteeritud taluomanikud. Ühi-suse põhikirjas peab olema punkt, et kõik ühisuse liikmed — ka need, kes võlakohustusele alla kir-jutanud ei ole — vastutavad võlasumma eest so-lidaarselt.

Läbirääkimistel leitakse, et laenusid antakse välja liig kergel käel, olgugi et kindlustusi kül-laldaselt nõutakse. Kergel käel selles mõttes, et enne laenu andmist ei selgitata küsimust, kas ühisus ka edukalt töötada saab, mille tagajärjel on oodata juba kõige lähemas tulevikus suure-maid ühispiimataltituste kokkuvarisemisi. Era-ettevõtjatele mingisugustel kindlustustel piima-taltituste laenufondist laenu ei anta. Öeldakse, kui ühistegelimest ettevõtetest raha järele jääb, siis anname, kuid alati on ühistegeliste piimata-lituste palveid viis korda rohkem, kui võimalik oleks täita. Kui krediidi küsimuse kohta veel mitmed kõnelejad sõna võtnud, võetakse vastu järgmine

resolutsioon:

Piimatöösturite koosolek leiab, et piimatööstused tähtsat osa etendavad meie majanduselus, iseäranis põllumajanduses. Sellepärast kiidab piimatöösturite koosolek heaks valitsuse sammud, mis on sihtud piimatööstuse toetamise poole.

Kuna erapiimatööstused sama väärilised on kui ühisiimatööstused, siis leiab koosolek, et piimatööstuse toetamiseks ja edendamiseks määratud soodustustest ja odavaprotsendilise laenust ühistel alustel osa saaksid nii era- kui ka ühistegegelised ettevõtted.

Erapiiimatööstustele antavad laenud võiksid saada kindlustatud sisseasete pantimise läbi ehk teiste väärtuste vastu, nagu kinnisvara obligatsioonid.

Lootside korralduse puudused Eesti vetes.

Lootside küsimuse ligemal uurimisel on selgunud, et lootside korraldus meie vetes praegu jätab mõndagi soovida, mille tõttu on soovitatav ja tarvilik lootsiasjanduse reorganiseerimine, mis tõstaks usaldust ja head nime meie sadamates, võttes arvesse, et lootsi tegevus on ühenduses suure usaldusega, kuna lootsitavate laevade väärtused õige suured.

Läinud aasta lõpul pöördus K.-t.-koda kirjaga meriasjanduse peavalitsuse poole, tähendades mitmesuguste puuduste peale laevade lootsimise alal Eesti vetes.

Eralootside killustamine ühes rajoonis mitmesse seltsi ning isegi üksikute isikute tegutsemine lootsidega, mis järeldab lubamata võistlust, raskendab seltsidel tarvilist valvete ja ühendusabinõude soetamist ning annab üldse lootsiasjandusele mittesoliidse ja juhusliku ilme.

Praegu tegutsevate kahe lootsidega — a) Naissaare Tallinna ja b) Eesti lootside — tutvunedes selgub, et nende tegevus ei ole päris kokkukõlas praegu maksvate lootsidega, kuna põhikirjad ei vasta paljudes punktides seaduse nõuetele ja ka järelevalve seltside tegevuse järele on olnud väga pealiskaudne.

Näiteks Naissaare-Tallinna seltsi juhatus on valitud ainult kord algul, kuna uusi ümbervalimisi pole olnud. Seltsi avariikapital on kõigest 26.500 mk., kuna seltsil olevat 18 lootsi — nii et algussumma üksi peaks olema vähemalt 36.000 m. sellele lisaks aga 1922.—1926. a. 3% brutto-sissetulekutest. Seltsil puuduvad igasugused vähegi soliidne abinõud lootsiasjanduse läbiviimiseks, kuid vaatamata sellele, on temal õigus tegutseda kõikides Eesti vetes, tähendab ka isegi suuri au-

3. Kuna tänane koosolek on esimene ülemaaline piimatöösturite koosolek, siis leiavad koosolijad, et ühiste küsimuste kohta seisukoha võtmiseks peaks ka tulevikus sarnaseid koosolekuid pidama — vähemalt kaks kuni kolm korda aastas. Piimatöösturitel puudub oma kutseline organisatsioon, sellepärast loodab koosolek, et Kaubandus-tööstuskoda järgmise koosoleku kokku kutsub; soovitatav oleks 1. veebruariks 1927. kell 6 p. l. Piimatöösturid peaksid oma kutse-organisatsiooni ellu kutsuma, milline küsimus tuleks võtta järgmise koosoleku päevakorda.

Kui üksikud kõnelejad veel mitmeid küsimusi puudutanud, lõpetab koosoleku juhataja koosoleku ja paneb ette Kaubandus-tööstuskojale nende poolt ülesnäidatud lahkuse eest tänu avaldada: ettepanek võetakse vastu kiiduavaldustega.

rikuid juhtida läbi Muhu väina. „Eesti lootside seltsi“ seisukord näib olevat kindlam, kuna nendel oma kinnisvara, teatavad ühendusabinõud ja juhatuse valimine. Kuid ka siin on mitmeidki puudusi, nagu avarii-kapitali hoidmine mitte soliidse pangas jne. Ka kapitali suuruse ja üldse seltsi varanduste jaotuse kohta on bilansside puudumisel raske seisukohta võtta.

Üksikud lootsid, mis nende seltside kõrval tegutsevad, on muidugi ilma mingisuguste abinõudeta ja kapitalideta.

Lootside teadmised ja haridus ei vasta tihti ülesannetele, mille kaudu nende kätte usaldatakse suured varandused.

Küsimusega tutvumine näitab, et meie lootside asjandus tahaks tõesti soliidsemat korraldust ja paremat järelevalvet, mille juures tuleks võtta aluseks järgmised põhimõtted:

1) Eralootsid peaksid koonduma tegujõuliseks seltsideks, kes suudaksid soetada endile ajakohaseid ühendusabinõusid kui ka lootsijaamu ning korraldada tarvilist vahipidamist.

2) Tuleks kaotada ära praegu valitsev kord, kus ühes rajoonis tegutsevad mitu seltsi või isegi üksikud isikud lootsidega, mis järeldab jõudude killustamist ja lubamata võistlust, kuna soovitatav on lootsiasjanduse soliidne korraldus.

3) Võttes arvesse, et laevatehnika viimastel aastatel on kaugele arenenud, mis ka juhtimisel nõuab teadmisi, tuleks lootsitunnistuste andmine uuendada, koondades võimalikult lootsideks vastava haridusega ja praktikaga inimesi.

4) Lootsid ja lootside seltsid tulevad võtta kindlama järelevalve alla kui seni.

Need põhimõtted tuleksid läbi viia uues kavatsusel olevas lootside seaduses. Seni aga, kuni seadus pole vastu võetud, oleks soovitatav, et lootsiasjanduses oleks teostatud kindlam kontroll meriasjanduse peavalitsuse poolt, kuna tõesti on olemas väärnähtusi, nagu lootside ilmumine joo-
nud olekus (ka riigilootside hulgas), isikute mi-

tevastavus lootsi kui suurt usaldust ja teadmisi vajava isiku kutsele, korruptsioon mitmete lootside võistluse tõttu, puudulik varustus tarviliste abinõudega ja puudulik vahipidamine (eriti Muhu väinas). Ka on kaebusi tariifide puudumise kohta lootsimisel Muhu väinas, mis tuleks võimalikult varsti töötada välja.

Tähtsaid Riigikohtu otsusi arvete ja kviitungite tempelmaksustamisest.

Arvete tempelmaksustamise asjus on äriettevõtted olnud seni kahtleval seisukohal; ei teatud nimelt, millal tuleb seda maksustada 2 mk. iga tuhande marga arvesumma pealt ja millal võib arve, olgugi et selles näidatud kauba või toimetuse arv ja liik (kaal, hind, kogusumma jne.) olla maksustatud nagu kviitung ainult 50-pennilise tempelmargiga. Vene ajal talitas enamjagu äriettevõtteid õieti, tehes kindlat vahet arvete tempelmaksustamises selle järele, kas kaup müüdi kohemaksetava raha eest, või võlgu. Esimesel juhusel täitis arve kviitungi aset ja seda võiti ka tempelmaksustada sellekohaselt. Eesti ajal asus aga Otsekoheste Maksude Peavalitsus teisel seisukohal ja on tulnud ette juhtumisi, et ettevõtted, kes talitasid veneaegse korra järele, langesid tempelmaksu trahvi alla.

Nüüd on saanud teatavaks, et Riigikohtu administratiivosakonna poolt juba 1923. aasta 23.

vebruarist (nr. 14) ühes analoogilises asjas on tehtud järgmine otsus:

„Tempelmaksu seaduse täideviimise määruste art. 21 mõiste järele loob kviitungi ja arve vahet just see asjaolu, kas sellekohase dokumendi väljandmise ajal oli temas tähendatud maks juba õiendatud või veel õiendamata; oli maks õiendatud, siis tuleb selle tõenduseks väljaantud dokumenti lugeda kviitungiks, ka siis, kui temas on tähendatud kauba ehk toimetuse arv ja liik, mille eest maks õiendatud.“

Sellest otsusest selgub, et arved kauba müügi juures, kui raha makstud arves tähendatud päeval, võivad olla maksustatud 50-pennilise tempelmargiga ja mitte 2 mk. tuhande pealt, nagu see praegu harilikult viisiks.

Kuuldavasti on ka Otsekoheste maksude Peavalitsus hakanud talitama selle Riigikohtu Administratiivosakonna seletuse kohaselt, nii et selles asjas ei ole karta enam sekeldusi.

Eesti merimeeste seisukorrast Antwerpeni sadamas.

Eesti saadik Pariisis härra Pusta on novembrikuu keskel käinud Antwerpenis tutvunemas Eesti meremeeste seisukorraga, keda selles suures sadamalinnas, mis ühtlasi on rahvusvaheliseks meremeeste-kohtade turuks, alaliselt üle 200. Nagu selgub, on meeste seisukord õige raske, kuna nad on sunnitud ulualust leidma igasugustes kahtlastes urgastes, mis mõjub inimeste peale demoraliseerivalt ning hävitab isamaatunnet.

Seetõttu oleks tungivalt soovitatav seltskonna poolt abiks olla nende Eesti meremeeste seisukorra parandamiseks ning võimaluse andmiseks isamaatunnete alleshoidmiseks, mis seega kõige paremini kätte võib saada, kui need inimesed näevad, et kodus nende peale keegi mõtleb.

Rõõmustavalt on Soome meremeeste misjonimaja juhataja vastu tulnud ning Eesti meremeestele ühe toa Soome majas tarvitada annud ning nagu saadik teatab, on võimalus teist tuba juure saada, kui need ruumid möbleeritaks Eesti poolt.

Need ruumid oleksid arvatud Eesti meremeestele koosviibimise- ja meelelahutusekohtadeks, et mehi võõrutada igasugustest urgastest ning võimalust anda vähegi mõistlikkudes tingimustes koos käia ning oma aega viita ja ühendust pidada kodumaaga. Selleks on soovitatav, et nendes ruumides oleks lugemislaua alati võimalikult värsked Eesti ajalehed ja ajakirjad, kuna aga ruumide kordaseadmise kulud peaksid kandma vastavad organisatsioonid kodumaal.

Kaubandus-tööstuskoda on pööranud kodumaa ajakirjade ja ajalehtede toimetuste poole palvega, lahkesti nimetatud otstarbeks hinnata ajakirju ning ajalehti saata, alates 1927. aasta algusest.

Kui muidu võimalus puudub, siis katsub K.-t.-koda muretseda tarvilised summad saatekulude katteks.

Teiste riikide majanduslik elu-olu.

Soome:

Eesti saatkonnale Soomes on teatatud, et Eesti sigar (toores, lõigatud kuubikutesse) võiks leida Soomes turgu. Eestist aga olevat seda saada õige vähe. Eesti sigurist pakutakse Smk. 2:90—3:— kg:lt cif, kuna Hollandi ja Portugali siguri vastav hind olevat 2:65 Smk. ümber kg. Headuse poolest olevat Eesti sigur parem Hollandi omast. Seni aga on Eesti sigurit Soome toodud vähe, põhjuseks on see, et Eesti sigur olevat kallim. Antonovka õuntel oleks Soomes samuti küsimist. Tänavu sügisel on neid aga toodud vähe. Eesti laevamehed kaebavad, et tänavu aastal on raske antonovkaid saada. Antonovkate hind on 6 Smarga ümber kg.

Suomalais - Eestiläinen kauppakomppania Helsingis on kaevanud saatkonnale, et õunte eksport-kontroll Tallinnas nähtavasti kaugeltki ei täida oma kohuseid. Õunad tulevad siia suure kaalu-puudusega ja mitmet sorti ühes kastis; tihti on kastis koguni teised õunad kui peaks olema etikettide järele. See tekitab Eesti õunte vastu palju pahameelt ja kaotab nende ostutahtmise. (Kaebus sõnasõnaljt täh. äri kirjast.)

Karjahaigusi mõllab praegu rohkesti Soomes. On arvestatud, et umbes 40% Soome parematest lehmadest kannatab enneaegse poegimise all. On katsutud võtta tarvitusele kõik abinõud haiguse vastu võitlemiseks.

On kuulda, et Rootsi kavatseb keelata liha sisseveo Eestist ja Soomest. Malmö ja Helsingborgi lihakauplejad olevat pöörnud Rootsi põllutöoministri poole märgukirjaga, kus juhitakse tähelepanu sellele, et Soomest ja Eestist toodud loomaliha on väga odav, 50 ööri kg:lt, mis asjaolu rusub kodumaa loomaliha hinna odavaks ja takistab karjakasvatuse arenemist Rootsis.

Läti:

Seisukord Läti tööstusettevõtetes.

Rahva heakäiguministeriumi tööinspektor ins. Abols seletas „Jaunakas Sinas'ile“ järgmist:

Paljudes tööstusettevõtetes algas tööliste streik palga mitteväljamaksmise tõttu. Selle põhjuse tõttu streigivad näit. saevabriku „Savtvod“ 50 töolist, Behrtin-Bersini vineerivabriku 80 töolist. Töölised pole palka saanud 5 nädala eest. Aktsiaseltsi „Tehrauds“ ettevõttes ei tööta 40 töolist. Pole lootust, et töölised saavad kätte palga. Vabriku varandus on Läti panga nõudel kirjutatud üles. Ka mõnes teises ettevõttes on

töölised palgast jäänud ilma. Kriisi tekitas raske majanduslik seisukord. Ettevõtjatel pole kapitali ja Läti pank ei anna enam paljudele ettevõtetele krediiti, sest pole lootust seda saada tagasi. Puu ümbertöötamise hooaeg läheneb lõpule ja saevabrikud lõpetavad oma tegevuse. Neil päevil jäi seisma üks suurematest saevabrikutest „Emolin“, milles töötas umbes 400 töolist. Ka metalltööstuses valitseb vaikus. Ainult tekstiilvabrikud laiendavad oma tegevust. Tööinspektorid on koormatud kaebuste läbivaatamisega palga mitteväljamaksmise j. m. kohta.

Daani:

Võiturg näitab viimaste nädalate jooksul paranevat tendentsi. Nõudmine on tõusnud järskult. Põhjused on mitmesugused. Kõigepealt löi Inglise söestreiigi lõpp soodsa psükoogilise momendi. Siis on suuremaid tellimisi saadud mailt, kus enamalt sugugi või vähe Daanist veeti sisse võid, nagu Iirimaa ja Am. Ühisriigid. Võihindade alaline tõus New-Yorgis loob head eelingimused. Daani võid noteeriti New-Yorgis (7. septembril) 4,56 kr. kg. Kuid suurema elavuse võiturul loovad siiski jõulueelsed ülesostud. Sellega oleksid lootused turu alalise paranemise peale veel varajased. Kuna Daanis umbes 50 aastat tagasi põllumajanduses murrang tuli karjakasvatusele üleminekuga, on nüüd juba hääli kuulda praeguse süsteemi revideerimiseks. Karjasaaduste peaturul, Inglismaal, tehakse propagandat asumaade kaupade ostmiseks. Nii teeb Daani eksportööridele muret Inglise valitsuse poolt alamkojale heakskiitmiseks ettepanud kaupade märkimise seadus, mille põhjal Britis ja tema osariikides valmistatavad kaubad kannavad pealkirja: „empire“, kuna mujalt sisseveetavad kaubad peavad olema märgitud: „Foreign manufacture“. Selles kavas nähakse siin võitlust välismaa kaupade vastu Inglismaal. Kava teostamine looks suuri takistusi kaupade läbikäimises. Ka tehniliselt ei olevat see kerge viia läbi. Kuidas näiteks, märkida puu- ja aiavilja, lillesid jne. Samasugune seaduseelnõu olevat ka Daanis varemalt olnud harutusel, kuid selle elluviimine olevat leitud kahjuliseks rahvusvahelisele kaubandusele.

Lihaturul on samuti viimasel ajal määrgata suurt elavust, mis osalt seletatav detsembrikuu maksudeterminiga, kus maapidajad rohkem loomi lasevad turule, et maksude õiendamiseks

saada raha. Nii veeti välja viimase nädala jooksul 3500 tapetud looma, mis umbes 14% võrra suurem harilikust nädala-väljaveost.

Rootsi:

Huvitava nähuna tuleb märkida, et Rootsi kroon kuu keskpaiku äkki langes $\frac{3}{4}$ punkti võrra, nii et dollarit siinsel börsil hakati noteerima kr. 3:75-ga. Selle nähu põhjusi tuleb otsida arvatavasti sellest, et Rootsi dollarilaenu Ameerikas, mis tehti kullaalusele üleminekul, juba otsa hakkavad lõppema, kuna sissevedu Ameerikast on olnud kogu aeg suur ning nõudmine dollarite järele elav. Tuleb tähendada, et dollari kullaväärtus vastab Rkr. 3:42, nii et krooni praegune kurss on 3 punkti alla kullapariteeti. Krooni kursi on nähtavasti aidanud viia alla ka üsna suur Rootsi raha-eksport välismaale kasutoovate väärtpaberite ostu näol. Ametlikkude andmete järele otustades on see rahaeksport tänavu 9 kuu jooksul üle 50 milj. krooni.

Seisukord rauaturul näib olevat veidi paranenud, kuna Rootsis võistlevate välismaa firmade rauahinnad on tõusnud. Paberi, tselluloosi ja puumassi minek oli endiselt hea.

Inglise söestreik andis end novembrikuul juba üsna teravalt tunda, kuid lootused selle peatselt likvideerimisele hoidsid ülal prahiturul siiski teatava optimismi.

Oktoobrikuu väliskaubanduse bilanss on parem kui võidi oodata. Võrreldes sama ajaga 1925. a. on sissevedu püsinud peaaegu ühesuurune, kuna väljavedu on tõusnud üle 1

milj. krooni. Väljavedu on sisseveost suurem 7,1 milj. krooni võrra (= 1 milj. võrra rohkem kui mullu). Tähelepanuväärselt on tõusnud vilja (nisu jm.) väljavedu.

Kuna Rootsis tänavu võrdlemisi hea põllumajanduslik aasta, on siinsed põllumehed eriti tundelised väljast toiduainete sisseveo vastu. Kuu jooksul kuuldus agraarlaste ringkondadest inspiireeritud nõudmisi lehtedes Eesti kartulite ja liha sisseveo vastu. Millised tagajärjed sellel agitatsioonil meie põllutoodete sisseveo vastu oleksid, seda on praegu veel võimatu arvestada. Tuleb igatahes arvestada võimalusega, et meie lihale, kartulitele jm. toiduainetele katsutakse sissevedu raskendada. Abinõuks selle vastu võitlemiseks on kõigepealt äärmine korrektsus meie põllutoodete väljaveo-kontrollis.

Norra:

Norra kroon jätkas oma läinud kuul alanud tõusu kullapariteedi poole. Spekulatsioonist tingitud võnkumistega tõusis kroon kuu lõpuks ca 95,5 kuldöörini. Krooni tõusu tagajärjed on tunduma hakanud majanduslikkude kokkuvarisemiste näol paljudes ettevõtetes. Ka kogukonnamavalitsused on sattunud üsna täbarasse seisukorda ja pöördunud märgukirjadega valitsuse poole. Arvata on, et kroon lähemal ajal kullapariteedini tõuseb, kuid kuidas võrdlemisi kehva maa sellest vapustusest saab üle, selle kohta kuulub praegu üsna palju pessimistlikke häälid.

Rootsist ja Daanist levis Norrasse suu- ja sõratõbi, mida seal seni veel kunagi pole olnud. Rootsi keelas liha sisseveo Norrast.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt.

Eesti majanduslikust elust detsembrikuu esimesel poolel.

Eesti marga kurss oli detsembri esimesel poolel püsiv. Tallinna börsi kursisedeli järele oli ostjate pakkumine A. Ühisriikide dollari eest 372 Emk. ja naelsterlingi eest 1805 Emk.

Kaubahinnad suurmüügil. Tallinna börsikomitee andmete järele on Vene ja Poola rukkid mõne marga pd. pealt odavamaks läinud. Kivisöel ja koksil langes ka hind, samuti kartulitärklisel. Kallimaks läks või (700 m. pd.), munad (1440 m. kast), loomaliha 80 m. pd. ja suhkur 10—15 m. pd. pealt.

Kaubanduses ei olnud seisukord det-

sembrikuu esimesel poolel äriliseks tegevuseks soodus. Suurmüügiärid kurdavad vaikuse üle, mille põhjuseks olid põllumajanduse saaduste odavad hinnad, põllupidajate vähene sissetulek ja halvad teed. Väikemüügiäridele tõi pühade-eelne aeg elavust.

Tööstuse seisukorras tähtsamaid muudatusi ei ole olnud.

Süte- ja prahihindade langemine Daanis.

Inglise söestreigi lõppemisega on ka süte- ja prahihinnad Daanis hakanud tunduvalt langeda. Nii noteeriti Kopenhaagenis 8. det. laeva-

dele süsi juba 25 sh. tonn. Kuna Inglise söe-kaevanduste omanikud Saksa kaevanduste omanikkude kokkuleppe-ettepanekud tagasi lükkasid, on tulevikus oodata veel suuremat hindade lange- mist, sest sakslased püüavad arusaadavalt strei- gi ajal sõidetud targusid alal hoida, mis neil võib korda minna ainult siis, kui hinnad on võist- lemisvõimelised.

Eksportkrediitküsimus Soomes.

Nagu teada, on Soome valitsusel õigu- anda eksportkrediiti kokku kuni 50 mil- joni Smargani Soome töösturitele ja et selle najal antud kohustused peab likvidee- ritama 1929. aasta lõpuks. Peaasjalikult oli eks- portkrediidi andmine mõeldud Idamere riikidesse ja Venemaale saadetavate kaupade väljaveo kind- lustamiseks. Nüüd aga on viimasel ajal Soome töösturite ringkondades kuulda, et see krediit ei olegi nii tähtis, vaid et tähtsam oleks eksportkred- iiti saada Hiina, Jaapani, Austraalia ning Lõuna- Aafrika jaoks. Nimelt on pandud tähele, et uute turgude muretsemine praegu on väga tähtis. Soo- me konsul Šanghais näit. teatab, et Soome pa- beril ja vineeril seal on küsimist, kahju aga, et Soome kaubad, mis on saadetud sinna, on tulnud kas Inglise või Rootsi kaupade nime all. Oleks vaja saata oma esitajaid Hiina ja Jaapani ja luua otsekohene ühendus nende maadega. Rootsi on eriti pannud suurt rõhku muretseda oma saadus- tele neis maades turgusid. Rootsi ja Soome väl- javedu nendesse maadesse 1923. a. oli järgmine:

Väljavedu.

	Rootsist.	Soomest.
Hiina	82 milj. Smk.	9 milj. Smk.
Jaapani	180 " "	18 " "
India	58 " "	11 " "
Austraalia	300 " "	8 " "
Brasiilia	50 " "	25 " "
Argentiina	59 " "	29 " "

Näeme siis, et Rootsi on osanud korraldada turgude muretsemise paremini. Aga töösturid olevatki leidnud riigi poolt vastukaja.

Uusi seadusi ja määrusi.

Töö- hoolekandeministri määrus 18. detsembrist 1926. a. tööinspekto- rite jaoskondade kohta („R. T.“ nr. 99, 1926. a.).

Tööinspektorite jaoskonnad määratakse kind- laks 1. jaan. 1927. a. järgmiselt:

V a n e m t ö ö i n s p e k t o r — tegevuspiir- konnaks terve vabariik. Tema otsekohese järele-

Praaga 13. sügismessi tulemused head.

Vaatamata sellele, et üldine majanduskriis nõuab kaubaostjailt kõige painlikumat kalkulati-ooni, mis eriti paistis silma Praaga äsja möö- dunud sügismessil, ja et rahapuudusel soovitakse väärtuslikumate kaubaobjektide ostmisel pikaaja- lisi maksutingimusi, olid messi üldtulemused ometi väga head. Käidava kauba müük läks edukalt ja messi hea kordaminek tuleb tähtsa, määras panna hea korralduse arvele.

N. Vene laevaehituse areng.

Vene laevaehitustööstus omas enne ilmasõda väga väikese tähtsuse, ja tol ajal oli Vene laeva- tehastes kaubalaevu vaevalt üle 10.000 tonni kok- ku korraga ehitusel. Küll aga ehitati palju sõja- laevu, mille jaoks asutati mitu kõige moodsamat laevatehast, mis, kaubalaevade ehitamiseks üle- minekul, võiksid valmistada aastas 300.000 kuni 400.000 tonni. Nende suurte ja hästi sisseasetud laevatehaste olemasolu soodustas Vene laevatöös- tuse üllatuslikult kiiretempolist tõusu. Alles 1925. aastal asus Nõukogude Vene energilisemalt kau- balaevade juurehitamise kavade kallale, peale seda, kui väliskaubandus näitas edu ja mõned suure- mad laevaliinid näisid majanduslikult õigustatud olevat. Uueks majandusaastaks määrati siis kohe suuremad summad uute kaubalaevade ehitami- seks, ja praegu omab Vene palju uusi kaubalaevu. Kaubalaevade ehitust pole Venes kunagi olnud sarnases ulatuses. 1. jaanuaril 1926. a. oli ainult vähe kaubalaevu ehitusel, kuid 1. oktoobril 1926. a. oli Vene tehastes juba ehitusel tervelt 23 laeva 48.920 tonni suuruses, nende hulgas 13 mootor- laeva 26.300 tonniga, kusjuures seda hulka ka- vatsetakse veelgi suurendada. Leningradis tahe- takse uuel majandusaastal ehitada veel 12 kauba- laeva. Leningradi laevaehitustel on käesoleval aastal uute laevade ehitamiseks tarvitada 22,6 mil- jonit rubla, mis iseenesest on väga kõrge summa. Laevatehaste moderniseerimiseks määrati 5 mil- jonit rubla. Erilist tähelepanu väärrib veel see, et Leningradis valmistatakse ka moodsaid diisel- mootoreid.

valve alla kuuluvad vabariigi raudteed (ilma raud- teetehasteta). Asukoht Tallinnas.

I jaoskond — Tallinna linnast 1., 5., 6. politseijaoskond, Kopli ja Balti puuvillavabriku politsei abijaoskond, Harju maakonnast Keila, Madise, Risti, N'essi, Hageri ja Rapla kihelkond, Lääne ja Saare maakond, Nõmme, Paldiski, Haap- salu ja Kuresaare linn. Asukoht Tallinnas.

II jaoskond — Tallinna linnast 2., 3., 4. ja sadamapolitsei jaoskond, Lasnamäe politsei abi-

jaoskond, Harju maakonnast Kuusalu. Jõeletma, Harju-Jaani, Jüri, Kose ja Juuru kihelkond, Järva maakond, Paide, Türi ja Tapa linn. Asukoht Tallinnas.

III jaoskond — Viru maakond, Rakvere ja Narva linn. Tööinspektori asukoht Narva.

IV jaoskond — Viljandi ja Pärnu maakond, Viljandi, Põltsamaa ja Pärnu linn. Tööinspektori asukoht Viljandis.

V jaoskond — Tartu, Valga, Võru ja Petseri maakond, Tartu, Valga, Võru, Petseri ja Tõrva linn. Tööinspektori asukoht Tartus.

Selle määruse maksamahakkamisega koostatud maksvuse kõik tööhoolekandeministri määrused töökaitsekomissaride jaoskondade kohta („R. T. nr. 46/47 — 1922. a., nr. 143 — 1921. a., nr. 75 — 1926. a. ja nr. 62 — 1920. a.).

Uued tööstusettevõtted.

Kaubandus-tööstusministeeriumi tööstusosakond on järgmiste uute tööstusettevõtete sisseadmiseks ja neis töö algamiseks annud luba:

Nikolai Semenov'ile ja Jakob Laņšin'ile Tallinnas, Telliskivi tän. nr. 35 kudumistöökoda „Tekla“ sisseseadmiseks ja seal tööalgamiseks. Töökoda annab tööd 50 töölisele. Jõuandjaks 12 h. j. elektrimootor. Töökotta on üles seatud 16 kudumistelge. Valmistab igasugu kudumistöid ja riidet.

Aleksander Tabor'ile ja Ernst Kaljo'le Tallinnas, Suur Pääsukese tän. nr. 3, masinaehituse- ja metallitehase „Laverna“ sisseseadmiseks ja seal töö algamiseks. Tehas annab tööd 50 töölisele. Jõuandjateks 2 elektrimootorit, kogujõuga 3 h.-j. Valmistab peamiselt tubaka-, paberossikesta-, papi-, klaasi- ja seebitööstuse masinaid ja nende osi ning nafta- ja bensini mootoreid.

Aleksander Tõnisson'ile Väike turu tän. nr. 5, Viljandis, kompvektivabriku sisseseadmiseks ja seal töö algamiseks. Ettevõttes leiavad tööd 10 töölise. Valmistab kompvekke ja šokolaadi mitmesugustes sortides. Jõumasinaid esialgu üles seatud ei ole.

O.-ü. „Porkuni elektri keskjaam“, Porkunis, Viru maakonnas, lauavabriku ja elektriijaama sisseseadmiseks ja seal töö algamiseks. Ettevõtte annab tööd 30 töölisele. Jõuandjaks 75-h.-j. lokomobiil. Elektriijaamas on üles seatud 1 generaator 23 KV ja 1 generaator 12,5 KV. Saeveski töötab elektrimootorite abil kogujõuga 58½ h.-j. ja valmistab peamiselt mitmesugust ehitusmaterjali ekspordiks; kuna elektriijaam annab voolu ümbruskonna valgustamiseks.

O.-ü. „A. Flemming ja Ko“, Tallinnas, Munga tän. nr. 5, tubakatehase „Eslon“

sisseseadmiseks ja seal töö algamiseks. Tehas annab tööd 20 töölisele. Töötab elektrimootorite abil, kogujõuga 8 h.-j. Valmistab tubakat ja pabrosside mitmesugustes sortides.

Petrooleumilao sisseseadmiseks:

Kehtna tarvitajateühisusele, Kehtna vallas, Harjumaal, Keava jaama juures, petrooleumilao sisseseadmiseks. Ladu mahutab 800 pd. petrooleumi.

Puutööstuse a.-s. „The Timber Co“ Tartus on pööranud kaubandus-tööstusministeeriumi tööstusosakonna poole palvega lubada Tartus, Sõbra tän. nr. 56 sisse seada tulitiku- vabrikut. Seltsi kavatsuste põhjal töötaks vabrik aurujõul ja temas seataks üles moodsad automaatsed tikuvallistamisemasinad. Ettevõtte annaks tööd 100 töölisele ja valmistaks tikke välis- ja siseturule.

K.-t.-min. tööstusosakond ei ole palve kohta veel otsust teinud, sest esldatud kava pole küllalt täielik, mille tõttu seltsilt nõuti veel täiendavaid teateid. Põhimõtteliselt ei oldavat aga loandmise vastu.

Joh. Katlasepp, Tallinnas, on sisse seadnud Tallinnas, Vana Viru tän. nr. 13, poolivalmistamise töökoja. Töökoda valmistab niidipoole ekspordiks ja siseturule.

Ar.

Kuhu võime pakkuda oma kaupu.

Siin toome mõned Soome firmade aadressid, kelle poole võiksid Eesti firmad pöörata oma saaduste pakkumistega:

Spordiriided ja -riistad:

O. Y. Stockmann, Helsinki,
O. Y. Urheilutarpeita, Helsinki,
Husquarna,
O. Y. Onni Lindebäck, Helsinki,
Hannes Kolehmainen, Helsinki,
Työväen Urheiluväline O/Y, Helsinki,

Kartulijahu ja sigur:

Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta, Helsinki,
Suomen Valtamerentakainen Kauppa O/Y Helsinki,
Gustav Paulig O/Y, Helsinki,
Osuustukkukauppa, Helsinki,
Pohjoismaiden Kahvikompania O/Y, Helsinki,
Suomen Sikuritehdas, Helsinki,
Tienhaaran sikuritehdas, Tienhaara,
Viipurin kahvi- ja sikuritehdas, Viipuri.

Tekstiilkaubad:

Eduard Lorch, Helsinki,
Lassila & Tikanoja, Helsinki.

Nafta ja õlid:

Suomen Merenkulkuhallitus, Helsinki,
Nobel-Standard, O/Y, Helsinki,
„Masut“ Petrolintuonti O/Y, Helsinki,
J. E. Cronwall O/Y, Helsinki.

Linaseeme:

Suomen Öljytehdas, Turku,
Suur-Merijoen Öljytehdas, Tienhaara,
Tikkurilan Öljytehdas, Helsinki.

Lina:

Tampereen Pellavatehdas, Tampere.

Äriettevõtete koosolekuid.

7. jaanuaril:

O.-ü. „A. Flemming ja Ko“ erakorraline
peakoosolek kell 2 p. l. Tallinnas, Munga tn. 5.

10. jaanuaril:

A.-s. „Laferme“ erakorraline peakoos-
olek kell 1 päeval, juhatuses ruumes, Pirita tee 6-b.

12. jaanuaril:

A.-s. „Ladu“ korraline peakoosolek kell 8
p. l. Valli tän. 4.

A.-s. „Linaprodukti“ korraline peakoos-
olek kell 6 p. l. Valli t. 4—8.

14. jaanuaril:

Põhja Panga erakorraline peakoosolek
kell 3 p. l. panga ruumes, S. Karja t. 20.

Laevade liikumine Tallinna sadamas

10.—25. detsembrini.

Sisse klaaritud mitmesuguse kaubaga ja rei-
sijatega üldse 70 laeva; nendest: Eesti lipu all 32
aurikut ja purjelaeva; Saksa lipu all 16 aurikut
ja mootorlaeva; Soome lipu all 13 auru- ja mootor-
laeva, Daani lipu all 5 aurikut; Norra lipu all

2 aurikut; Rootsi lipu all 1 aurik ja Vene lipu
all 1 aurulaev.

Sama aja jooksul klaariti sadamast välja
mitmesuguse kaubaga ja reisijatega 62 mitme-
sugust laeva.

Turgude ülevaade.

Kohvi: Jõulu eel oli meeolu kohviturul,
eriti New-Yorgis, loid; ka suuremad Euroopa
tellimised ei toonud elavust Ameerika kohvi-
turule.

Teravili: Chikago teraviljaturul mee-
olu rahuline. Nisu — eriti vaikne, mida põh-
justasid Liverpooli ja Buenos-Airesi noteerimised.

Puuvill: Saadud teadete järgi on puu-
villa piirkonnas olnud suured vihmajärgid, mis
New-Yorgi puuvillaturul tekitas elavust. Enne
jõulu oli märgata hoogsat ostuhimu.

Metallid: Metalliturul püsivate hindade
juures meeolu rahuline. Tina järgi on nõudmine
elavam, kui vase ja tsingi järgi.

Karjasaadused enne jõulu Londoni turul.

Või: Daani või 4 sch., Uus-Merimaa või
2—4 sch. odavam ja Siberi või 2—4 sch. kallim,
kui eelmisel nädalal. Või hinnad on detsembri esi-
mese poole kestel tunduvalt avansseerunud, ost-
jad aga seetõttu muutunud tagasihoidlikumaks.

Peekon: Daani peekoni hinnad muutu-
seta, Rootsi oma 5—9 sch. per cwt. odavam, kui
eelmisel nädalal. Daanist kui ka Balti riigest on
sissevedu tunduvalt suurenenud. Jaanuaris loode-
takse paranemist peekonikaubanduse seisukorras.

Munad: Munaturu seisukord endine. Edas-
pidised väljavaated munaturul olenevad ilmasti-
kust, kuna algamas on uus produktsioon.

Toiduainete-turg.

London.

28. XII. 1926. a.

Nisu, kaal—496 Englise naela	
Northern Manitoba . . . . . £	55/9
Hard Winter	54/6
Rosario Santa	”
Jahu, kaal — 280 Engl. naela.	
Manitoba	40/—
Austraalia	39/—
Kansas	40/6
Odrad	
Kanada Nr. 3, kaal — 370	
Engl. naela	33/—
Kalifornia, kaal — 424 Engl.	
naela	39/—
Kaerad, kaal — 320 Englise	
naela	
La Plata	20/—
18. XII. Linad, cif.	
Riga Z. K.	54/0 — 55/0
Pärnu H. D.	54/0 — 55/0
Slanetz U/A Medium	63/0 — 64/0

Bacon, kaal — 112 Englise	
naela	Sh.
Iiri	108/0 — 125/0
Daani	” 96/0 — 106/0
Kanada	” 95/0 — 102/0
Ameerika	” —
Munad, kaal — 120 Engl. naela	
Englise	” 22/6 — 26/6
Iiri	” —
Või, kaal — 112 Englise naela	
Hollandi	” 194/0 — 196/0
Daani	” 186/0 — 188/0
Uus-Meremaa	” 156/0 — 172/0
Austraalia	” 140/0 — 170/0
Argentiina	” 136/0 — 160/0
4. XII. Eesti või	” — — —
Läti	” — — —
” I sort	” — — —
” II ”	” — — —

Hamburg.

28. XII. Nisu

Sisemaa, tonni eest . . .	Rmk.	266 — 270
Manitoba, cif 100 kgr. eest t.	Fl.	16.10
Hard Winter, cif 100 kgr. eest	"	15.75
Ameerika jahu, cif 100 kgr. eest	\$	8.9

Rukis

Sisemaa, tonni eest . . .	Rmk.	228 — 232
Western II, cif 100 kgr. eest	Fl.	12.15

Kaerad

Sisemaa, tonni eest . . .	Rmk.	180 — 190
---------------------------	------	-----------

24. XII. Odrad, talve,

Sisemaa, tonni eest . . .	"	—
---------------------------	---	---

Odrad, suve,

Sisemaa, tonni eest . . .	"	214 — 255
---------------------------	---	-----------

28. XII. Suhkur

C. S. R. Feinkorn, 50 kgr. eest loco	£	18/3 ³ / ₄
Saksa „Eksport“, 50 kgr. eest termiin	"	18/9 ³ / ₄
Jaava	"	19/—

Riis

Burmah II, 50 kgr. eest . . .	"	15/4 ¹ / ₂
-------------------------------	---	----------------------------------

Rasv

Purelard American, 100 kgr. eest	\$	32 ³ / ₄
Steamlard	"	31 ¹ / ₂

28. XII. Või, Berliini engroshinnad, tsentneri eest sisemaa I sort Mrk. —

" " " II " " —

" " " III " " —

Välismaa I sort . . . . . —

" II " . . . . . —

" III " . . . . . —

Eesti või . . . . . —

Läti punane. . . . . —

" must . . . . . —

Välisbörsid.

	L O N D O N											
	13. XII	14. XII	15. XII	16. XII	17. XII	18. XII	20. XII	21. XII	22. XII	23. XII	24. XII	28. XII
Frank . . .	121.25	122.50	122.37	121.06	121.18	121.00	120.00	120.62	122.00	122.20	122.35	122.45
Dollar . . .	4.8487	4.8493	4.8534	4.8531	4.8525	4.8515	4.8512	4.8503	4.8528	4.8531	4.8534	4.8540
Rootsi kroon	18 15 ¹ / ₄	18.145 ⁸ / ₈	18.155 ⁸ / ₈	18 15 ³ / ₄	18.15 ¹ / ₄	18.15	18.15 ¹ / ₄	18.15	18.15 ¹ / ₈	18.15 ¹ / ₄	18.15 ¹ / ₄	18.15
Daani kroon	18.21 ¹ / ₈	18.21	18.21 ¹ / ₂	18.21	18.21	18.20 ¹ / ₂	18.21	18.21	18.21	18.21	18.21	18.19
Norra kroon	19.18	19.16	19.23	19.24	19.21	19.20	19.26	19.28	19.30	19.20	19.26	19.29
Saksa mark	20 37 ¹ / ₂	20.37 ¹ / ₂	20.38 ¹ / ₂	20.39 ¹ / ₂	20.38	20.38 ¹ / ₄	20.38 ¹ / ₄	20.38	20.36 ¹ / ₂	20.36 ¹ / ₂	20.36 ⁵ / ₈	20.36 ¹ / ₂
Soome mark	192.48	192.48	192.53	192.55	192.55	192.55	192.55	192.55	192.55	192.55	192.55	192.65
Floriin. . .	12.1287	12.1287	12.13	12.1312	12.1312	12.13	12.1293	12.1293	12.13	12.1331	12.1312	12.1275
Liir.	106.12	108.50	109.87	108.00	109.00	108.00	107.00	108.00	109.25	107.75	107.50	107.50
Helveetsia fr.	25.09	25.09	25.09	25.09	25.09	25.09	25.09	25.08	25.09	25.09	25.09	25.08
Tshehhosl.kr.	163.75	163.75	163.75	163.75	163.81	163.81	163.75	163.75	163.75	163.75	163.75	164.00
Belgia frank	34.88 ¹ / ₂	34.86	34.87 ¹ / ₄	34.88	34.88 ³ / ₄	34.88 ¹ / ₂	34.88 ¹ / ₂	34.88 ¹ / ₂	34.88 ¹ / ₂	34.89	34.88 ¹ / ₄	34.88 ⁷ / ₈
Schillingid .	34.40	34.39	34.43	34.43	34.43	34.41	34.40	34.43	34.43	34.43	34.41	34.40
Poola slot .	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50
Pengo	347.700	347.700	347.700	347.700	347.700	347.700	347.700	347.700	347.700	347.700	347.700	347.700
Latt	25.17	25.17	25.17	25.17	25.17	25.17	25.17	25.17	25.17	25.17	25.17	25.17
Litt.	49.50	49.50	49.50	49.50	49.50	49.50	49.50	49.50	49.50	49.50	49.50	49.50
Tschervonet	941.00	941.00	941.00	941.00	941.00	941.00	942.00	942.00	942.00	942.00	942.00	942.00
Kuld p/unts .	84/11 ¹ / ₂	84/11 ¹ / ₂	84/11 ¹ / ₂	84/11 ¹ / ₂	84/11 ¹ / ₂	84/11 ¹ / ₂	84/11 ¹ / ₂	84/11 ¹ / ₂	84/11 ¹ / ₂	84/11 ¹ / ₂	84/11 ¹ / ₂	84/11 ¹ / ₂
Höbe p/unts	2/15/16	2/8/4	2/5/8	2/13/16	2/3/4	2/11/16	2/5/8	2/9/16	2/3/4	2/11/16	2/3/4	2/15/16
Plaat. p/unts	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

	B E R L I N											
	11. XII	13. XII	14. XII	15. XII	17. XII	18. XII	20. XII	21. XII	22. XII	23. XII	27. XII	28. XII
Naelsterling .	20.384	20.378	20.372	20.383	20.377	20.38	20.386	20.374	20.372	20.364	20.353	20.361
Frank	16.64	16.84	16.765	16.68	16.81	16.84	16.68	17.—	16.80	16.68	16.61	16.63
Dollar	4.2031	4.201	4.200	4.202	4.1995	4.2005	4.201	4.2005	4.1985	4.194	4.194	4.1943
Rootsi kroon	112.27	112.26	112.26	112.28	112.24	112.85	112.22	112.23	112.20	112.18	112.18	112.18
Daani kroon	111.98	111.90	111.93	112.00	111.93	111.96	111.93	111.92	111.88	111.88	111.80	111.93
Norra kroon	105.92	106.07	106.30	106.15	106.00	106.05	105.85	105.60	105.55	105.57	106.00	106.20
Soome mark	10.579	10.575	10.575	10.577	10.577	10.557	10.58	10.575	10.57	10.57	10.565	10.565
Floriin. . . .	168.03	167.98	168.02	168.08	167.95	167.95	168.05	168.00	167.88	167.87	167.74	167.89
Liir.	19.12	19.32	19.10	18.65	18.73	18.73	18.89	19.02	18.69	18.87	18.92	19.11
Helveetsia fr.	81.19	81.16 ¹ / ₂	81.16	81.24	81.22 ¹ / ₂	81.25	81.22	81.22	81.18	81.14	81.08	81.13
Tshehhosl.kr.	12.444	12.446	12.444	12.45	12.44	12.442	12.442	12.443	12.438	12.43	12.427	12.426
Belgia frank	58.48 ¹ / ₂	58.42	58.42	58.46	58.39	58.42	58.44	58.42	58.41	58.36	58.37	58.37

Värvid, nigrosiin, vees sulav, välism. pd.	9200
„ tsinkvalge, välism.	1500—1650
„ tinavalge, „	1585
„ ooker, „	360—470
Väetisained, salpeeter, Norra . . . pd.	—
„ „ Tshiili . . . . . pd.	—
„ superfosfaat 18—20% . . . . . kott	—
„ thomasjahu 15—16%	—
„ kaalisool 30%	—
„ „ 40%	—
„ kainiit 12%	—
Vävelhapuammoniaak	—
Lubjalämmastik	—
Vosvoriit, Eesti 6%	—
Eesti rikast vosvoriit 28—30%	—
Paber, ro asiooni . . . . . pd.	440
Tsement, Portland, Kunda	—
„ pütt 10 pd. 10 nl. . . . . tünn	875—925
Tsement, Aseri	875—925
Kruit, toores . . . . . pd	—
„ pestud	118—120
Asfalt	120
Kivitõrv	—
Puutõrv	—
Lubi	48—50
Kips tükikdes	25
„ jahvatatud	40
„ krohvimise	50—75
Telliskivid, I sort . . . . . tuhat	6000
„ A.-s. „Silikaat“	4000—4500
Tulitikud, or.g. kast (5000 toosi)	4250—4750
Nahk, talla, Eesti, kodumaa tooresnaha- st valmist. pd. I s. . . . . pd.	5400—5600
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, I sort	6000—6400
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, II sort	5800—6200
Tooresnahk, vaikesed ja suured Silikaat D B/B	—
Puumaterjalid, saetud	—
Eesti Strd I, II ja III s. frko Tall IV s	—
„ propsid; 7×7	—
„ liiprid	—

Prahid:

Lina	
Tallinn — Stettiin	tonn sh. 30/—
„ — Gent	„ 25—30/—
„ — Dundee	„ „
„ — Belfast	„ „

**Takud
Puumaterjalid**

	Standard	
Tallinn — London	sh.	—
„ — E. C. C. P (Inglise ida- ja läänerand)	„	—
„ — Antwerpen	„	—
„ — Southampton	„	—
„ — Manchester	„	—
„ — Amsterdam	„	—
„ — Dundee	„	—

250% talve juuremaks.

Segakaup	
Tallinn — Stettiin	tonn sh. 12—25/—
„ — London	„ —
„ — Stokholm	„ Rkr. —

Või	
Tallinn — Stettiin või	tünn 1/6
Kartulid	
Tallinn — Stokholm	tonn Rkr. —

Tallinna börsi kursisedel.

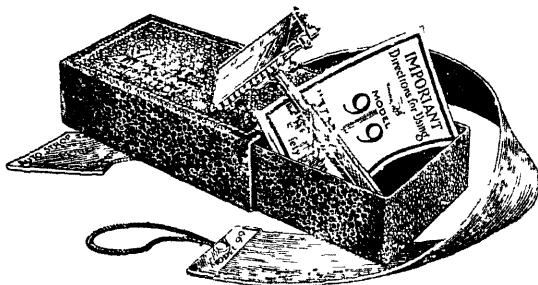
		3.XII	15.XII	17.XII	20.XII	22.XII	29.XII	—
1 dollar	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O	372	372	372	372	372	372	—
	M.	375	375	375	375	375	375	—
1 nael-sterling	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	1804	1805	1805	1805	1805	1806	—
	M.	1819	1820	1820	1820	1820	1821	—
100 Saksa marka	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	8850	8850	8850	8850	8850	8875	—
	M.	8960	8960	8960	8960	8960	8975	—
100 Soome marka	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	937	937	937	937	937	937	—
	M.	947	947	947	947	947	947	—
100 Rootsi krooni	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	9975	9975	9975	9975	9975	9975	—
	M.	10 060	10.060	10.060	10.060	10.060	10.060	—
100 Daani krooni	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	9940	9940	9940	9940	9940	9940	—
	M.	10.040	10.040	10.040	10.040	10.040	10.040	—
100 Prantsuse franki	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	1475	1460	1475	1485	1475	1460	—
	M.	1550	1535	1550	1560	1550	1535	—
100 Hollandi guldenit	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	14.900	14.900	14.900	14.900	14.900	14.900	—
	M.	15.050	15.050	15.050	15.050	15.050	15.050	—
100 latti	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	7150	7150	7150	7150	7150	7150	—
	M.	7250	7250	7250	7250	7250	7250	—
100 Tschehoslovakkia krooni	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	1105	1105	1105	1105	1105	1105	—
	M.	1130	1130	1130	1130	1130	1130	—
100 Helveetsia franki	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	7190	7190	7190	7190	7190	7190	—
	M.	7290	7290	7290	7290	7290	7290	—
100 Norra krooni	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	9350	9375	9350	9350	9325	9375	—
	M.	9650	9675	9650	9650	9625	9675	—
100 Belgia franki	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	1025	1025	1025	1025	1025	1025	—
	M.	1100	1100	1100	1100	1100	1100	—
100 Itaalia liiri	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	1690	1650	1650	1655	1645	1655	—
	M.	1765	1725	1725	1730	1720	1730	—
100 Ungari krooni	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	5,15	5,15	5,15	5,15	5,15	5,15	—
	M.	5,40	5,40	5,40	5,40	5,40	5,40	—
1 Austria schilling	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	52,50	52,50	52,50	52,50	52,50	52,50	—
	M.	54,00	54,00	54,00	54,00	54,00	54,00	—
1 tscherwonets	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	189,50	189,50	189,50	189,50	189,50	189,50	—
	M.	192,50	192,50	192,50	192,50	192,50	192,50	—
1 Poola slot	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	38,00	38,00	38,00	38,00	38,00	38,00	—
	M.	43,00	43,00	43,00	43,00	43,00	43,00	—
1 Eesti kroon	T.	100	100	100	100	—	100	—
	O.	—	—	—	—	—	—	—
	M.	—	—	—	—	—	—	—

*Puhtaks aetud
näoga mees kannab
pääd kõrgel ja
lewitab enese ümber
sümpaatia ja edu
tunnet.*

Teie habe on alati hästi aetud, kui ostate ohuta habemenoa "Valet" ning tarwitate teda igal hommikul ainult viis minutit.

"VALET" iseteritaja ohuta habemenuga

No. 99 komplekt.
Sisaldab eneses kõik,
mis on tarwis näo
laimmatult puhtaks
ajamise jaoks: apa-
raat, rihm ja tera,—
kõik ühes kinnises
karbis.

EMK
300

Eestis saadaval igas paremas kaupluses.

Ärimehed!

Rasketest aegadest aitab üle otstarbekohane ja tabav reklaam.
Tekitage reklaamiga ostuhimu!

Ärge unustage, et „Kaubandus-tööstuskoja Teataja“ lugejaskond on ostuvõimne, seepärast reklaamigu need, kellele ostjaks on kaupmees, tööstur ja laevnik, oma kaupu „Kaubandus-tööstuskoja Teatajas“.

Kuulutusi võetakse vastu Lai t. 45, Tallinnas. Kõnetr. 17-77.

„Kaubandus-tööstuskoja Teataja“ talitus.